

Голас Радзімы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА
ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ
З СУАЙЧЫННІКАМІ
ЗА РУБЯЖОМ

№ 34 (1092). Верасень 1969 г.

Год выдання 14-ы

Цана 2 кап.

У

САЮЗ савецкіх грамадзян нас аб'яднала агульнае для ўсіх нас гарацае пачуццё любаві да Радзімы, неабходнасць адчузаць плячо сябра. Нам, людзям, закінутым на чужыну, нельга без дружбы, нельга без роднай зямлі, сувязі з якой мы ўмацоўваем з дня ў дзень. Мы вельмі цнім і з вялікай удзячнасцю прымаем дапамогу, якую аказвае нам Савецкі камітэт, Беларускае і Украінскае таварыствы па культурных сувязях з суайчыннікамі за мяжой.

Мы сочым за ўсімі важнейшымі падзеямі, якія адбываюцца у Савецкім Саюзе, адзначаем разам з вамі ўсе святы. Мы памятаем і ўшаноўваем рускія звычаі, любім і гатуем нашы нацыянальныя страавы, знаёммыя з дзяцінства.

Зараз мы лічым сваёй галоўнай задачай падрыхтоўку да святкавання 100-годдзя з дня нараджэння правадыра ўсіх працоўных Уладзіміра Ільіча Леніна. 21-ы з'езд ССГ па гэтым пытанні прыняў спецыяльную пастанову.

Ва ўсіх аддзелах Саюза праходзяць ленінскія чытанні, на якіх суайчыннікі слухаюць даклады аб жыцці і дзейнасці Леніна. З лекцыямі выступаюць прадстаўнікі Савецкага пасольства ў Бельгіі і актывісты Саюза савецкіх грамадзян. А ў аддзеле горада Монас з лекцыяй аб Леніну выступіла студэнтка бельгійскай вуну, дачка нашай зямлячкі Модзінай—Жаклін. Яна аднеслася да гэтай тэмы з любоўю, і выступленне яе мела вялікі поспех. Для моладзі і нашых мужоў-бельгійцаў часта робяцца даклады на французскай і фламандскай мовах. Пасля такіх чытанняў дэманструюцца фільмы аб Уладзіміру Ільічу.

Шырока адзначалася ва ўсіх аддзелах ССГ 50-годдзе Беларускай Савецкай Рэспублікі. Былі зроблены выстаўкі і фотавітрыны, якія расказвалі аб дасягненнях беларускага народа за гады Савецкай улады. На вечары выступалі землякі, пабываўшыя ў Беларусі, з расказамаі аб вашым цудоўным краі. Мы спявалі беларускія песні—«Мой край», «Ручнікі», «А ў месяцы верасні», глядзелі беларускія кінафільмы—«Мой горад», «Белавежская пушча», «Дарогі, якія мы выбіраем», «Канстанцін Заслонаў».

З дапамогай савецкіх сяброў у Брусельскім аддзеле ССГ створана бібліятэка з кніжным фондам 3 000 тамоў. Паступаюць сюды рэгулярна перыядычныя савецкія выданні і навінкі літаратуры з СССР. Бібліятэка абслугоўвае іншыя аддзелы і суайчыннікаў, якія жывуць на перыферыі.

Часта нашы артысты выступаюць з вялікімі канцэртамі перад бельгійскімі грамадзянамаі. Мы хочам, каб нашу мову, нашы песні, праўду аб Савецкім Саюзе ведалі ў Бельгіі. У мястэчку Брэхт, напрыклад, што недалёка ад Антверпена, дзе праходзіў канцэрт, слухачамі былі выкладчыкі і студэнты, якія вывучаюць рускую мову ў вуну Бельгіі і Галандыі. Нашых артыстаў літаральна не адпускалі са сцэны пасля кожнага нумара. А калі заспявалі «Кацюшу», песню падхапілі ўсе, і яна грывела на ўсё наваколле.

Нашы дзеці нарадзіліся ў Бельгіі, але як хочацца кожнай маці, каб сын ці дачка палюбілі яе Радзіму, каб сталі ім бліжэйшымі горад, вёска, хата, дзе яна нарадзілася, дзе прайшлі шчаслівейшыя гады яе жыцця. Вялікае пачуццё, добрае зерне змагла пасеяць у душах сваіх дзяцей наша зямлячка Ганна Верхавенка. А зярняткі пусцілі ўжо карэнні. Яе сын Рышард — горадасца нашага Саюза. Ён выдатна ведае рускую мову, ён кіраўнік маладзёжнага хору «Юнацтва». Рышард Верхавенка некалькі год назад пабываў у Савецкім Саюзе. Гасцямі «Крыжоўкі» і «Лясной казкі» былі двое другіх дзяцей Ганны Верхавенка—Рэне і Жульен.

Паездкі нашых дзяцей у Савецкі Саюз прыносяць вялікую карысць. Рэбяты не толькі добра адпачываюць за гэты месяц, але і маюць магчымасць азнаёміцца з краінай, падвучыць рускую мову. Яны сяброуюць з дзецьмаі, і дружба гэта захоўваецца на доўгія гады.

Святам для ўсіх нас з'яўляюцца прыезды ў Бельгію савецкіх артыстаў, пісьменнікаў, грамадскіх дзеячоў. У гэтым сэнсе сёлетні год быў асабліва плённы. Па запрашэнню Таварыства бельгійска-савецкай дружбы ў Бельгію прыязджаў Беларуска-дзяржаўны ансамбль танца. Аб яго выступленнях усе газеты пісалі як аб трыумфе беларускага народнага танцавальнага мастацтва. Пабывалі артысты і ў ССГ, дзе гутарылі з суайчыннікамаі і рады былі адзначыць, што яны не забываюць маці-Радзіму, не губляюць з ёй духоўных сувязей.

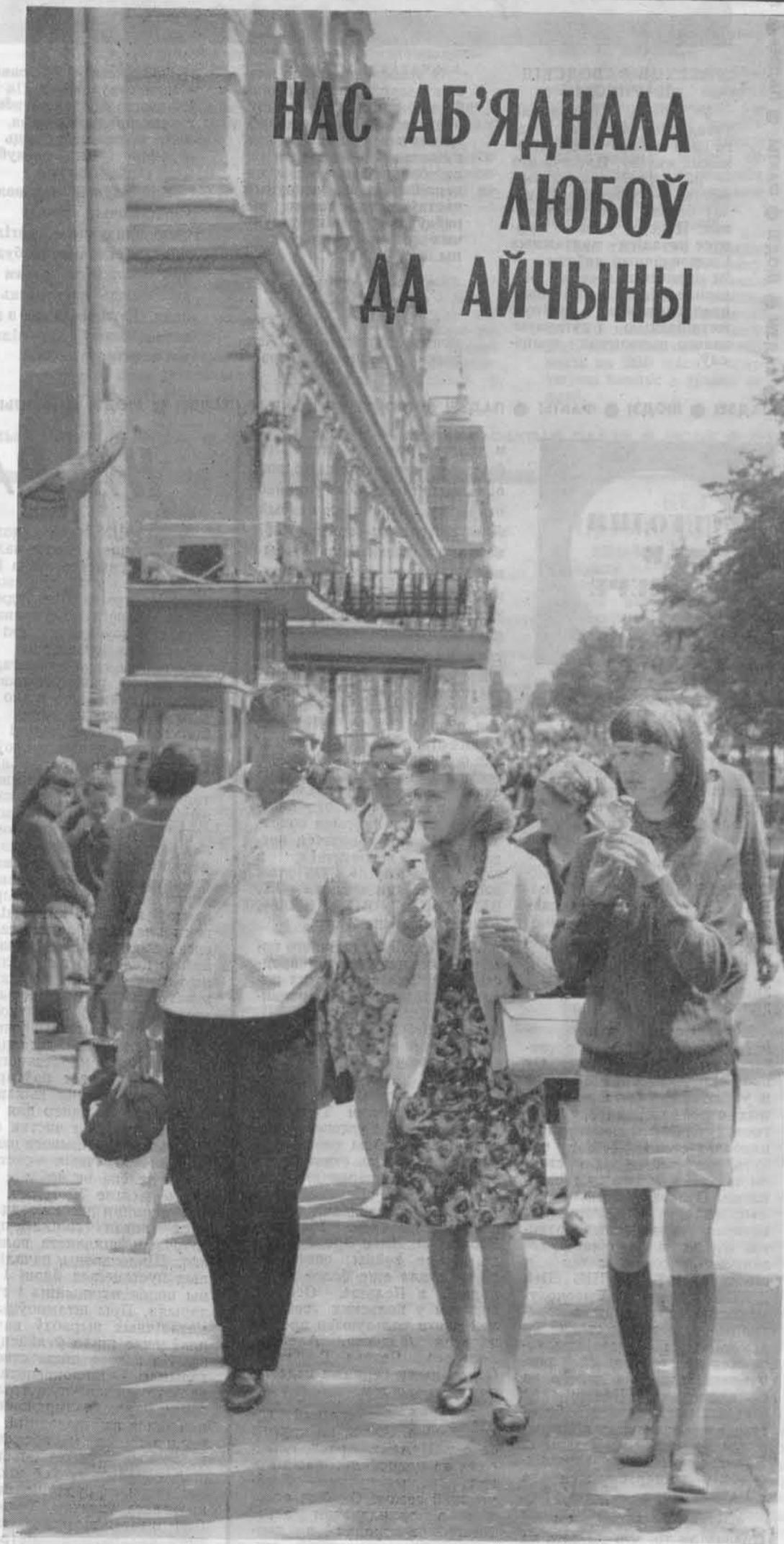
3 10 па 18 мая ў Бельгіі праходзіла дэкада чатырох рэспублік Савецкага Саюза, сярод якіх была і Беларусь. Землякі мелі магчымасць пазнаёміцца з пісьменнікамаі Іванам Шамякіным, артыстамі Беларускага тэатра оперы і балета Тамарай Шымко, Анатолем Бокавым, Валерыем Міронавым і іншымі. Член прэзідыума Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамаі В. Чарняўская расказала аб рабоце таварыства, аб тым, якое вялікае значэнне для справы ўмацавання дружбы паміж народамаі маюць такія паездкі.

У бібліятэцы ССГ горада Шарлеруа Іван Пятровіч Шамякін быў прыемна здзіўлены, калі ўбачыў свае кнігі, сустрэўся з іх чытачамі. На памяць аб сустрэчы пісьменнік падпісаў і пакінуў у бібліятэцы свае кнігі «Сэрца на далоні» і «Трывожнае шчасце». Чытачам «Савецкага патрыёта» І. Шамякін напісаў: «Дарагія сябры-суайчыннікі! Радасна, што вы засталіся патрыётамаі нашай вялікай Радзімы—Саюза ССР. Жадаю ўсім асабістага шчасця, радасці, поспехаў. Пішыце нам у Беларусь. Прыязджайце».

І сапраўды, з кожным годам становіцца ўсё больш і больш землякоў, якія едуць да сваіх родных у Беларусь, на Украіну, у Расію. Яны вяртаюцца ў Бельгію з добрымі ўражаннямаі, выступаюць у часопісе, на сходах, расказваюць праўду аб Савецкай краіне, радуецца яе поспехам. З кожным годам сувязі нашых землякоў з Радзімай робяцца больш моцнымі і трывалымі.

Аляксандра ФІЛЯРСКАЯ,
член Цэнтральнага праўлення Саюза савецкіх грамадзян
у Бельгіі.

НАС АБ'ЯДНАЛА ЛЮБОЎ ДА АЙЧЫНЫ

У ЛІПЕНІ месяцы, калі Тамара ХАЦІМЧАНКА разам з іншымі дзецьмаі землякоў з Бельгіі адпачывала ў піянерскім лагеры «Лясная казка», да яе ў госці прыязджалі сваякі з Украіны. Наш карэспандэнт В. АНДРОНАЎ сфатаграфавуў дзяўчынку і яе гасцей на вуліцы Мінска.

РАСТУЦЬ ЗАВОДСКІЯ КАРПУСЫ

У Гомелі закончана ўзвядзенне корпуса новага цэха завода нармалізаваных вузлоў. Плошча яго — 20 тысяч квадратных метраў — у некалькі разоў больш, чым уся наяўная. Цяпер у новым корпусе пачаліся мантажныя і аддзельныя работы. У ім размесціцца самае сучаснае абсталяванне, якое прадугледжвае поўную механізацыю і аўтаматызацыю вытворчых працэсаў.

З асваеннем новых плошчаў завод стане даваць 60 тысяч сілавых сталоў, рэдуктараў і іншых нармалізаваных вузлоў у год, прыкладна ў дзесяць разоў больш, чым дае іх цяпер. Ён будзе асноўным пастаўшчыком гэтых вырабаў для станкабудаўнічых прадпрыемстваў краіны.

ЭЛЕКТРАРУХАВІК № 2 000 000

Больш за 50 краін Еўропы, Азіі, Афрыкі і Амерыкі купляюць вырабы

магілёўскага завода «Электрарухавік». Па накладных аддзела збыту гэтага прадпрыемства, бадай, можна вывучыць геаграфію ўсіх рэспублік Савецкага Саюза.

Каб паўней задаволіць узростаючы попыт на сваю прадукцыю, магілёўскія электраматорабудаўнікі з кожным годам нарошчваюць магутнасць завода. Гэтымі днямі з канвеера сышоў двухмільённы электрарухавік.

Буйныя металарэзныя станкі ствараюцца на Мінскім заводзе імя Кастрычніцкай рэвалюцыі. Наш здымак зроблены ў зборачным цэху прадпрыемства.
Фота К. ЯКУБОВІЧА.

ГІДРАМЕТЭАРАЛАГІЧНЫ ЦЭНТР БЕЛАРУСІ

У Мінску пачаў работу другі ў краіне рэспубліканскі гідраметэаралагічны цэнтр, створаны на базе гідраметэаралагічнай абсерваторыі, бюро прагнозаў і іншых устаноў. Адной з яго галоўных задач з'яўляецца ажыццяўленне плана комплекснай аўтаматызацыі гідраметслужбы ў маштабе ўсёй рэспублікі. Такая аўтаматызаваная сістэма ствараецца ўпершыню не толькі ў Савецкім Саюзе, але і ў свеце.

Усе працэсы назіранняў, іх апрацоўка, аналіз, збор і распаўсюджванне метэаралагічнай інфармацыі, у тым ліку і спадарожнікавай, будуць ажыццяўляцца пры дапамозе аўтаматычных сродкаў.

Гідраметэаралагічны цэнтр рэспублікі ўстанавіць сувязь з Гідраметцэнтрам СССР і Гідраметцэнтрамі ўсіх кантынентаў зямнога шара.

Токар цэха гідраагрэгатаў Беларускага аўтаматэаралагічнага завода В. МЫТНІК.
Фота П. НАВАТАРАВА.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

В июле месяце в пионерском лагере под Минском с группой детей наших соотечественников отдыхала Александра Филарская, член Центрального правления Союза советских граждан в Бельгии. Сегодня мы печатаем ее выступление «НАС АВ'ЯДНАЛА ЛЮБОУ ДА АЙЧЫНЫ» (1 стр.), где она рассказывает о той большой патристической работе, которую проводит соотечественники за рубежом, поддерживая и укрепляя связь со своей Родиной.

Возраст стекла, изготовленного человеком, достигает почти 5 тысяч лет. От простейших сосудов для еды и украшения быта до прочных стройматериалов, электровакуумного и полупроводникового стекла — вот тот путь, который прошло стекло за время своего существования. О стеклольной промышленности Белоруссии, которая стала высокоразвитой отраслью народного хозяйства, рассказывается в статье «НА РАДАСЦЬ ЛЮДЗЯМ» (2 стр.). Высокохудожественная посуда, декоративные изделия из стекла и хрустала, которые выпускаются на стеклозаводах республики, славятся далеко за ее пределами. Белорусские стеклянные изделия, большая часть которых производится на заводах «Неман» и Борновском имени Дзержинского, экспортируются в 40 стран мира.

«Добрый день, сынок! Правда ли то, что ты есть на свете, что ты нашелся? Какой ты? Видно, у тебя те же льняные волосы и голубые глаза? Ты был такой маленький!..» Это слова из письма жителя Орши Андрея Ивановича Линича к своему сыну Виталию, который живет в Бразилии. Восемнадцатилетним юношей Виталия угнали в рабство в Германию,

и долгое время от него не было никаких вестей. Но вот однажды почтальон принес открытку. Прочитал старший Линич и глазам своим не поверил: открытка была от сына. Но какие слова — холодные, чужие: «Живу в Сан-Пауло... Женился...» Сын обещал высылать посылки, писать, но по всему чувствовалось, что этим он как бы пытается сгладить свою вину. Еще бы! Столько лет не давал о себе знать. Написал Линич старший сыну, рассказал о своей жизни, о том, что сестры Виталия нашли свое счастье на родной земле, но так и не отправил это письмо. Открытку же сына сохранил: «Может, доведется когда-нибудь встретиться, в глаза выскажу...» Об этом рассказывается в статье «ЭХ, ВИТАЛЬКА, ВИТАЛЬКА!», напечатанной на 3 стр.

На 6 стр. сегодняшнего номера помещена статья председателя Союза польских писателей Ярослава Ивашкевича «СУСТРЭЧА З САВЕЦКАИ КНИГАЙ» Связь между русской и польской культурами уходит своими корнями в далекое прошлое. Польский читатель давно знаком с шедеврами Толстого, Достоевского, Тургенева. Незадолго до войны систематически печатались стихи русских авторов в переводе Юлиана Тувима. Переводились также и произведения советских литераторов: Михаила Шолохова, Ильи Эренбурга и др. После войны советская книга стала еще более популярной в Польше. Особым спросом у польских любителей книги пользуются произведения Фадеева, Алексея Толстого, Чехова, Горького. Отдельными сериями издаются стихи поэтов.

Древний белорусский город Любча. Здесь, на крутом берегу Немана, расположен один из ценнейших памятников средневековья — Любчанский замок. Он был основан в тринадцатом веке. Замок пострадал в первую и во вторую мировые войны. Теперь во вновь отстроенных помещениях его расположена Любчанская средняя школа. Энтузиасты — учителя и ученики — собирают материалы для музея, который находится в одной из башен замка, охраняют и содержат в порядке этот ценный и интересный памятник древности («ЛЮБЧАНСКИ ЗАМАК», 8 стр.).

НА РАДАСЦЬ ЛЮДЗЯМ

ЗДАЎНІХ часоў вядомы і шырока ўжываюцца ў быце чалавека рэчы, вырабленыя са шкла і керамікі. Ад прасцейшых сасудаў для ежы і ўпрыгожвання быту да трывалых будматэрыялаў, электровакуумнага і паўправадніковага шкла — вось той доўгі шлях, які прайшло шкло за час свайго існавання.

У канцы саракавых гадоў сярэд шкларобаў пачалі распаўсюджвацца трывожныя чуткі аб тым, што шкло аджыло свой век, што яно ўжо не можа задавальняць усё большыя паграбаванні навукі, тэхнікі, транспарту, аховы здароўя і быту, таму на змену яму прыйдуць новыя матэрыялы.

З таго часу мінула ўжо амаль трыццаць гадоў. Але шкло не аказалася музейным экспанатам побач з такімі атрыбутамі мінулага, як керамічныя гарматы і самастрэлы, газуікі і стэарынавыя свечкі. Яно не толькі вытрымала выпрабаванне часам, але і працягвае заваёўваць новыя пазіцыі адну за другой. Хоць узрост прыроднага шкла (тэкстытаў) налічвае шмат мільёнаў гадоў, хоць век шкла, вырабленага самім чалавекам, дасягае амаль пяці мільёнаў гадоў, яно перажывае цяпер другую маладосць. Аказалася, што гэты старажытны матэрыял тоіць яшчэ шмат нераскрытых магчымасцей, што не ўсе яго ўласцівасці дастаткова вывучаны і не ўсе спосабы вырабы і ўжывання выкарыстаны. За апошнія дзесяцігоддзі шкларобаў пазналі шмат нязведанага і шмат чаму навучыліся. Замест паўтара-двух дзесяткаў кампанентаў, якія выкарыстоўвалі яны з даўніх часоў, цяпер для сінтэзы шкла прыцягнута значная частка элементнаў табліцы Мендзялеева. Намнога павялічылася палітра розных хімічных саставаў шкла. Паводле далёка не поўных падлікаў іх колькасць дасягае 75 тысяч.

У апошнія дзесяцігоддзі з'явілася і развілася новая галіна прамысловасці — вытворчасць шклянога валакна і вырабаў з яго. Шклозаводы пачалі выпускаць сценныя пустацельныя блокі і пенашкло — выдатны цеплаізаляцыйны і гукаізаляцыйны матэрыял. Пры штампаванні буйных і цяжкіх металічных вырабаў пачалі ўжываць расплаўленае шкло ў якасці змазачнага рэчыва. На аснове шкла створаны новыя матэрыялы — шклокрышталічныя, якія маюць вялікую механічную трываласць і высокую тэмпературу размякчэння. З'явіліся шклопадобныя паўправаднікі. Шкло выкарыстоўваецца цяпер у абсталяванні самалетаў, касмічных караблёў, падводных лодак.

Але больш за ўсё шкло ідзе для патрэб капітальнага будаўніцтва і вырабу тавараў шырокага ўжытку. Толькі ў Беларускай ССР штогод выдаткоўваецца каля 100 мільёнаў квадратных метраў аконнага шкла. У сярэднім за год шклозаводы рэспублікі выпускаюць каля 100 мільёнаў вырабаў высокага тэмпературнага посуду. Няцяжка ўявіць, як многа шкла і вырабаў з яго спатрэбіцца нам у будучым, улічваючы нябачана вялікія аб'ёмы прамысловага, жыллёвага, культурна-бытавога і сельскагаспадарчага будаўніцтва.

З развіццём тэхнічнага прагрэсу змяняецца і вытворчасць шкляных вырабаў культурна-бытавога прызначэння. Ад прасцейшых самабытных прылад, вырабленых з прыроднага шкла, да сучасных крышталіч-

ных вырабаў, якія адлюстроўваюць стыль і індывідуальную творчасць людзей, — гэта шлях эвалюцыі шкляных бытавых вырабаў.

Шкляная прамысловасць Беларускай ССР стала высокаразвітай галіной народнай гаспадаркі. Высокамастацкі посуд, декоратывныя вырабы са шкла і крышталю, што выпускаюцца ёю, славяцца не толькі ў рэспубліцы, але і за яе межамі. Беларускае шкляныя вырабы экспартуюцца ў 40 краін свету.

Буйнейшыя шклозаводы рэспублікі — «Неман» і Барысаўскі імя Дзержынскага — вырабляюць выдзіманы і прасаваны высокага тэмпературнага посуду з бясколернага і каларовага шкла і крышталю. Асартымент яго сістэматычна абнаўляецца. З году ў год удасканальваецца колер малюнка алмазнага графення. На змену пераплаўлення і заблытаным лініям прыйшлі тэматычныя малюнкi і сюжэтныя ўзоры, з густам размешчаныя на плоскасцях вырабаў.

Асобнай ацэнкі заслугоўваюць вырабы з крышталю, які з'яўляецца параўнальна маладым матэрыялам. Складаны малюнак алмазных граней забяспечвае гэтым вырабам цудоўны светавы эфект. У Беларусі першым у 1953 годзе асвойваць вытворчасць іх пачаў калектыў шклозавода «Неман». Посуд гэтага завода сучасны, зграбны, прыгожы.

У расшырэні асартыменту і паляпшэнні эстэтычнага фармлення вырабаў вялікая заслуга калектыву эксперыментальна-навуковага аддзела завода. Ён распрацаваў каля дзвюх тысяч узораў вырабаў, трэцяя частка якіх пайшла ў масавы або серыйны выпуск. З дапамогай эксперыментатараў мастакоў пуцёўку ў жыццё атрымала вытворчасць шкляных вырабаў, афарбаваных вокісламі рэдказемельных металаў. Гэта дало магчымасць наладзіць выпуск высокамастацкіх вырабаў з павышанай празрыстасцю, прыгожай іграй колераў пры рознай таўшчыні, а таксама выкарыстаць гэта шкло ў ювелірай прамысловасці для імітацыі каштоўных каменяў. Вось ужо некалькі гадоў запар завод «Неман» выпускае тонна-сценныя вырабы са шкла з люстравай афарбоўкай.

На пасяджэнні мастацкага савета Галоўнага ўпраўлення шкляной прамысловасці Міністэрства прамысловасці будаўнічых матэрыялаў СССР, дзе праводзіўся агляд вырабаў 22 шклопрадпрыемстваў краіны, найбольш высокую ацэнку атрымала майстэрства і эстэтычная культура неманскай калекцыі. Асабліва высокай ацэнкі мастацкага савета ўдасцоены камплекты ваз, баналаў, падсвечнікаў з каларовага шкла, створаныя мастакамі В. Мурахверам і Л. Мягковай, а таксама декоратывныя вазы з тоннага бясколернага шкла з гравіроўкай пабедытавай іголкай, аўтарам якіх з'яўляецца мастак К. Вакс.

Навейшыя метады выпрацоўкі і апрацоўкі гатунковага посуду шырока ўжываюцца ў вытворчасці. У хуткім часе на прылаўках магазінаў з'явіцца жаданыя навінкі.

М. ХВАЛЕЙ,
старшы навуковы супрацоўнік
Беларускага філіяла Усесаюзнага
навукова-даследчага інстытута
капітальнага будаўніцтва.

НОВЫ АТРАД МЕДЫКАУ
За час свайго існавання Віцебскі медыцынскі інстытут выпусціў 5 096 урачоў і 568 правізараў, 11 выпускнікоў інстытута атрымалі вучоную ступень доктара і 112 чалавек — кандыдата медыцынскіх навук.

Сёлета медыцынскі інстытут скончылі 425 чалавек. Большасць з іх накіравана на работу ў раённыя і сельскія бальніцы і аптэкі.

НАФТАВЫ ФАНТАН
Пры апрабаванні шчыліны № 13, што на Вішанскай плошчы Рэчыцкага месцанараджэння, ударыў магутны фантан нафты дэбітам больш як 500 тон у суткі. «Чорнае золата» паступае з глыбіні 2 950 метраў так звананага сямі-лукскага гарызонта. Шчыліна знаходзіцца ў стадыі праходкі.

ДОМ ДЛЯ 1 200 СТУДЭНТАУ
На Акцябрскай вуліцы ў Мінску пачалося будаўніцтва самага буйнога ў Мінску інтэрната для студэнтаў Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя

Па 27 цэнтнераў зерня атрымліваюць у сярэднім з гектара ў калгасе «Семежава» Капыльскага раёна. **НА ЗДЫМКУ:** уборка пшаніцы камбайнам з саломаздрабняльнікам і фургонам. **Фота П. НАВАТАРАВА.**

Ул. І. Леніна. Жылыя пакоі 13-павярховага дома прымуць 1 200 чалавек.

РАДЫЕКІРУЕМЫЯ ЦАЦКІ

Калектыў мінскага вытворчага аб'яднання цацак «Мір» працуе зараз над стварэннем і выпускам радыёкіруемых цацак. Усе яны з вынасным культам кіравання, на мікрарухавіках. Распрацоўваюцца буйнагабарытныя драўляныя цацкі для дзіцячых камбінатаў. Аддзелачная

вытворчасць іх ажыццяўляецца новым метадам: цацка не распісваецца, а пакрываецца тонкай плёнкай з ужо гатовым малюнкам, які не баіцца ні вады, ні сонца.

ЯШЧЭ АДНА БУДОУЛЯ

Магутная фабрыка па вырабу ільняных і батыставых тканін будзе пабудавана ў бліжэйшыя гады на Аршанскім ордэна Леніна Ільнюкамбінаце. Што ўяўляе яна сабой у праекце?

Побач з дзеючымі фабрыкамі перадавога камбіната ўздымецца вытворчы корпус даўжынёй 264 метры і шырынёй 8 метраў. Ён будзе аснашчаны па апошнім слову тэхнікі. Амаль 3 мільёны 400 тысяч квадратных метраў танчэйшага белага палатна, насовак, кашулевых і касцюмных ільняных і льнолаўсанавых тканін — такая гадавая выпрацоўка новай фабрыкі пры двухзменным рэжыме работы.

Тэхналогія выпрацоўкі тканін патрабуе высокай культуры вытворчасці. Гэта ўлічваецца ў праектным заданні, дзе прадугледжваюцца поўная аўтаматызацыя тэхналагічных працэсаў, сістэма кандыцыянавання паветра і іншыя новаўвядзенні.

Для тых, хто прыдзе працаваць на фабрыку, будуць пабудаваны шматпавярховыя жылыя дамы агульнай плошчай 27 713 квадратных метраў, два дзіцячыя камбінаты на 280 месц, спартыўны корпус з трыма заламі.

У новым годзе калектыў аддзела фізікі неразбуронага кантролю АН БССР працягвае даследаванні над пошукам і распрацоўкай кантролю прамысловай прадукцыі. **НА ЗДЫМКУ:** старшы інжынер-канструктар А. КАЗЛОУ за даследаваннем структуры металаў у лабараторыі фізічных праблем.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

ЭХ, ВІТАЛЬКА, ВІТАЛЬКА!

«Добры дзень, сынку! Хіба гэта праўда, што ты ёсць на свеце, што ты знайшоўся? Які ты? Мусіць, у цябе засталіся тыя ж ільняныя валасы і блакітныя вочы? Ты быў такі маленькі!»

Я ўсе, здаецца, ночы не спаў, як цябе схапілі немцы... Шмат тваіх равеснікаў адшукалася... Колькі радасці іншым бацькам! А я ў адчай думаю, хоць бы ты жыў заставіся. А там, дзе б ні быў, даці аб сабе вестку, праб'ешся праз пекла. Так мне хочацца, сыноч, цябе пабачыць!..»

Стары спыніўся чытаць, а рука, што трымала лісты, нечакана затрымцела. Вузлаватыя пальцы ашчадна пераклалі паперу ўдвая, потым уцацвёра. Андрэй Іванавіч голасна выдыхнуў:

— На радасцях такое пісаў, а адаслаць — не адаслаў... І цяпер не ведаю, што мяне стрымала, нейкім холадам зайшлося сэрца, калі перачытаў некалькі разоў яго паштоўку. Ну, каму ён гэта пісаў? Знаёмаму, таварышу? Каго ён баўся?

Стары, пацэпваючыся, дайшоў да камода, выцягнуў адтуль лакачаны канверт. Вочы яго, як ільцінкі, калючыя, спыніліся на мне. Я прабег першыя радкі.

«Здравствуйте, Андрей, Лиза, Рая, Лиля, Тая, Лариса. Живу Сан-Пауло... Бразилия... Ажаниўся...»

На мяне адразу дыхнула той змешанай мовай значны час пражыўшага за мяккой чалавека, на якога няўмольна, як пыл, сядзяцца чужыя звычкі, думкі. Ды хіба скажаш аб гэтым бацьку? Ён сам сэрцам адчуў розніцу паміж колішнім 18-гадовым юнаком і сённяшнім Віталіем і нават пры чужым чалавеку не можа ўтрымацца, каб не выказаць нястрымную горыч.

— Бач, для свайго бацькі, маці і сёстраў цяплейшага слова не знайшоў. Набраўся розуму... Я гэту паштоўку захоўваю, можа давядзецца калі-небудзь убачыцца, у вочы выкажу...

Мне стала крыху някавата, і я пачаў супакойваць не на жарт усхваляванага Андрэя Іванавіча. Ды дзе там! Чым больш я яго ўлагоджваў, тым больш, нібы насуперак, ён напаяўся: словы ягоныя, быццам ірвучыся з нейкай патаемнай каморы, што некалькі год заставалася за сямю пячаткамі, ліліся нястрымна, са злосцю:

— Ажаниўся?! Быццам тут дзеўкі не знайшоў бы. Вунь у нас колькі на тэкстыльным камбінаце праце. Выбірай любу... Адным словам, адбіўся ад сям'і, — махнуў рукой, нібыта адрэзаў, стары. — Ад такой сям'і!.. Усіх да ладу давёў. Адна дачка Раіса ў Мінску на аўтамабільным, другая ў Варкуце, муж у яе інжынер, у шахце працуе. Дзве дачкі тут, у Оршы. Жывём, як усе людзі, яны да мяне ў госці, я да іх. Што мне, старому чалавеку, трэба больш? А ён, мо' каб загладзіць сваю віну, хоча яшчэ дапамагачь мне... Асарамандзіць захацеў сіваю галаву бацькі... Эх, Віталька, Віталька, быў бы ты маленькі!..

Я шчыра шкадаваў Андрэя Іванавіча, які так балюча хвалюецца за лёс свайго першынца, адзінага сына, што не апраўдаў яго надзеі: бацька застаецца заўсёды бацькам, разумнейшым, больш чуйным і, у нашым усведамленні, больш моцным. Ды дзе мне, відаць, адчуць тую глыбіню пакутнай горычы і болю, што рвецца з яго сэрца? Каб спазнаць гэта, трэба спачатку мець сына, а потым згубіць яго, згубіць так, як, скажам, уласную руку, як трапяткое біццё сэрца.

Пачаў збірацца.

— І вы так нічога не параіце мне? — спытаў мяне стары, — Разважце, ці маю я рацыю?

— Ды бачыце... — я сумеўся, — гэта ж сын ваш, можа, памірыцеся...

— Нельга склеіць таго, што раскалолася... Быццам хоча ўлагодзіць: пасылкі збіраецца слаць. А навошта мне тое замежнае рызэ? Што трэба, за свае грошы куплю. У нас вунь колькі магазінаў, а ў іх — і нейлон, і капрон, і адзенне, і абутак. Не рызэ, а вочы, усмешка, погляд твой, мой сыноч, мне патрэбны... А хіба можна забыць Радзіму? Хіба можна забраць яе з сабой на падэшвах сваіх ботаў?..

...Шмат разоў я праяжджаў гэты ўтульны гарадок, вядомы на Беларусі з самых незапамятных часін. І вось зараз іду, цікаўлюся. Акуратныя, чыстыя трагуры, светлыя дамы. І паўсюдна бярозкі, ліпы, таполі — у гародчыках, каля клубу, школ. Да чаго ж стромкія бярозкі! Здаецца, калі б гораду Орша патрэбна была эмблема, лепшай і не прыдумаеш: побач з паравозамі гонкая беластвольная бярозка!

Тут я сустрэўся з вельмі ветлівымі людзьмі. І калі размова заходзіла аб Андрэю Іванавічу Лінічу, кожны лічыў за гонар расказаць аб сваім земляку.

— Хто не ведае Лініча! — дзяліўся сваімі думкамі Цімафей Высоцкі. — Ён увесь час працаваў садоўнікам на льнюкамбінаце. Паглядзелі б, які парк вырасціў! Яго ж рукамі абсаджаны васьм гэты Праспект тэкстыльшчыкаў, дзіцячыя сады, школы. А што робіцца на тэрыторыі камбіната. Мала таго, што кветкі, розныя кусты, цыолы ім заведзены. Ён цікавы чалавек, неспакойны, рухавы, а галоўнае, людзей любіць, працаваў для іх.

Так гаворачы, мы зайшлі ў бліжэйшае кафэ, прыселі. Адпіўшы глыток кавы, Высоцкі, быццам і не было перапынку, працягваў:

— Шмат добрага можна расказаць пра Андрэя Іванавіча, майго таварыша юнацтва. І як у грамадзянскую вайну гвалі паганага Юдзеніча, як вызвалялі ад белалайкаў Навагрудак, Слонім, Брэст. Потым калектывізацыя. Ён старшыня калгаса. А затым Камсамольск-на-Амуры, рыбныя промыслы на Камчатцы... Усяго не пералічыш. Адно скажу: шмат карысці прынёс Радзіме, усюды пакінуў за сабой добры след... А вось на старасці рана ў яго сэрцы, за сына... Ці загоціцца?!

І зноў у маім уяўленні паўстае разгублены і суровы, чулы і халодны твар бацькі, твар Андрэя Лініча. І, здаецца, шэпчаць яго вусны:

— Эх, Віталька, Віталька!

Ул. ГУЛЬКО.

Адна з лепшых ткачых Светлагорскага завода штучнага валакна Святлана ДЗЯРЭЗІНА. **Фота В. АДАРЫЧА.**

БЕЗ ПЕРАКЛАДЧЫКА

Мільёны аперацый у секунду — у такім тэмпе могуць працаваць сучасныя электронныя вылічальныя машыны. Могуць, але не заўсёды маюць магчымасць поўнаасцю праявіць свае скорасныя здольнасці. Машыны ж «гаворыць» на мове перфакарт і перфастужак, даступнай толькі праграмістам і апэратарам. Пераводзяць мову алгарытмаў на зразумелую для ўсіх, перадаюць вынікі адной машыны іншым машынам многія дзесяткі спецыялістаў.

У хуткім часе машыны змогуць «размаўляць» адна з другой без перакладчыкаў. Праграмістаў і апэратараў заменіць электроннае прыстасаванне «Мінск-1550». Разлічана прыстасаванне на адначасовы прыём і перадачу інфармацыі адразу па чатырох каналах. Устаноўленыя на буйных заводах і камбінатах, яны перададуць у глаўк або міністэрства вычарпальную інфармацыю аб выкананні паставак, каэфіцыенце загрузкі тэхналагічнага абсталявання, асартыменце выпускаемай прадукцыі і іншыя апэратыўныя звесткі. Аналагічныя ЭВМ прымуць наступіўшую інфармацыю, імгненна апрацоўваюць яе, хутка і беспамылкова перададуць патрэбныя рашэнні-каманды на прадпрыемствы, якія залежаць у сваёй дзейнасці адно ад другога.

СІМФОНІЯ РЭВАЛЮЦЫІ

У Гродна адкрылася перасоўная выстаўка беларускіх мастакоў, прысвечаная слаўнаму ленынскаму юбілею. На ёй каля пяцідзесяці жывапісных палатнаў і графічных работ.

Цэнтральнае месца ў экспазіцыі займае трыпціх мастакоў А. Гугеля і Р. Кудрэвіч — «Сімфонія рэвалюцыі», які адлюстроўвае рэвалюцыйны шлях нашай краіны — «Царская Расія — турма народаў», «Да новага жыцця», «Апасіяната».

Прадстаўлена на выстаўцы і творчасць мастакоў маладзёжнага пакалення.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

У ДЗЯЧНЫ ЗА ЦЁПЛЫ ПРЫЁМ

Вось і збылася мая даўнішняя мара— я пабываў на Радзіме, якую пакінуў больш 40 год назад. Ад гэтай паездкі я атрымаў масу ўражанняў, многае ўбачыў уласнымі вачыма. А былі людзі, напрыклад, Арчкоў, урадзец Стаўрапольскага краю, што жыве цяпер у Канадзе, якія спрабавалі ўсяляк адгаварыць мяне ад паездкі ў Савецкі Саюз, пагражалі мне Сібірю і іншымі страхамі. Усё гэта байкі. Каб па-сапраўднаму зразумець савецкіх людзей, трэба самому пабываць у іх краіне.

Дарэчы, аб гэтым хачу раскажаць больш падрабязна. Мая радзіма — вёска Бармуты Бярозаўскага раёна Брэсцкай вобласці. Сюды я і рашыў прыехаць перш за ўсё. У Маскву прыляцеў самалётам, у Брэст прыехаў пездам. Бармуты знаходзяцца ў 90 кіламетрах ад Брэста. Каб дабрацца туды, я сеў у аўтобус, які ішоў у Мінск. Па дарозе даведаўся, што каля маёй вёскі няма аўтобусага прыпынку і, натуральна, заваляваўся—не хацелася ехаць у Бярозу,

а потым зноў вяртацца назад. Але тут на дапамогу мне прыйшоў вадзіцель аўтобуса. Даведаўшыся, у чым справа, ён ветліва прапанаваў спыніць машыну ў патрэбным для мяне месцы. Пасажыры, якія са мной ехалі, таксама праявілі да мяне увагу, расказвалі аб тых мясцінах, да якіх мы пад'язджалі. І ўсё дарожны ўказальнік—«Бармуты». Аўтобус спыніўся. Мне жадаюць добрага адпачынку на беларускай зямлі. Я каля свайго роднай вёскі.

Шэсць дзён я адпачываў у сястры Ганны Іванаўны. А затым паехаў у Мінск, дзе далучыўся да групы турыстаў з Канады. Усяго нас тут сабралася 38 чалавек. Для нас былі прадастаўлены месцы ў лепшай гасцініцы горада—«Юбілейнай». Тут усе выгоды, нас выдатна кармілі. З цікавасцю рабілі мы аўтобусныя экскурсіі па горадзе. Спадабаліся шырокія і чыстыя вуліцы, цягстыя скверы, прыгожыя дамы сталіцы Беларусі. Пабывалі мы таксама на трактарным заводзе, аглядзелі яго цэхі, гутарылі з рабочымі.

На плошчы Перамогі мы ўсклалі вякі да помніка загінуўшым воінам Савецкай Арміі і партызанам. У цёплай абстаноўцы прайшоў развітальны вечар, які адбыўся ў гасцініцы «Юбілейная».

З Мінска мы выехалі ў Кіеў, затым у Растоў, Сочи і Тбілісі. Усюды нас сустракалі цёпла і гасцінна. У Растове нас асабліва ўразіў размах жыллёвага будаўніцтва. За ўсё сваё доўгае жыццё я нічога падобнага не бачыў. І ўсё гэта—за кошт дзяржавы, усё—для рабочых і служачых, для простых савецкіх людзей.

З Растова нам арганізавалі паездку ў горад Новачаркаск. Тут наша група наведала прыватную царкву.

У Сочи, на Чарнаморскім узбярэжжы Каўказа, мы адпачывалі і знаёміліся з горадам восем дзён. Зрабілі марскую прагулку на цеплаходзе «Победа», аглядзелі лячэбніцы, пабывалі на прадстаўленні ў цырку. Некаторыя з групы пабывалі ў кіно. У цэлым мы тут ішлі, куды хацелі, рашалі самі, як правесці час.

Апошнім горадам, які наведала наша група, была Масква. Бадай, найбольшае ўражанне тут зрабіў на нас бясконцы людскі паток ля Маўзалея Ул. І Леніна. Запомнілася маскоўскае метро—гэта сапраўдны падземны палац. Звяртае на сябе увагу мноства тавараў у магазінах. І гэта не толькі ў Маскве. Падобнае становішча мы бачылі ўсюды.

Пасля заканчэння тура члены нашай турысцкай групы раз'ехаліся хто куды—адны ў Канаду, другія да родных. Я вярнуўся ў вёску Бармуты. Некалькі тыдняў жыў у сястры. За гэты час я многа сустракаўся з людзьмі, гутарыў з імі аб жыцці, аб справах. Родных мне з дзяцінства мясцін цяпер не пазнаць. Былыя непразныя балоты намаганні маіх

землякоў ператвораны ва ўрадлівыя палі. Тут выдатна растуць такія культуры, як пшаніца і цукровыя буракі, аб якіх раней у Заходняй Беларусі і не ведалі. Людзі жывуць у дастатку, будуць добрыя дамы. Пабываў я ў вёсцы Равяцічы, дзе цяпер цэнтр калгаса «Заветы Ільіча». Назіраў за работай механізатараў, паглядзеў лесапілку, пабудаваны нядаўна выдатны дом культуры. Ёсць тут помнік загінуўшым у гады вайны. Ды і не толькі тут. Вось і ў Бармутах стаіць абеліск, на якім высечаны імёны дваццаці маіх былых аднавяскоўцаў, расстраляных і замучаных немцамі. А вёска Бармуты невялікая...

Сустракаўся я некалькі разоў і з Аляксандрам Тарасавічам Шустам, які вярнуўся на Радзіму з Канады. Ведалі мы адзін аднаго яшчэ па Канадзе. Цяпер аб многім успаміналі, многа цікавага раскажаў мне Шуст. У былым панскім лесе з ім пабывалі. Цяпер гэта калгасная ўласнасць. А Аляксандр Тарасавіч там працуе вартуаніком.

Некалькі разоў я ездзіў у Бярозу сам, са сваёй сястрой і яе сынам Міхаілам, інжынерам Мінскага аўтазавода. У райцэнтры я лячыў зубы. На прыёме ў зубным кабінце быў неаднаразова. І ўсё гэта бясплатна. Я глыбока ўдзячны медработнікам раённай паліклінікі за праўленую да мяне чуласць, удзячны ўсім маім землякам за цёплы прыём.

Гэта—мае беглыя нататкі, першыя ўражанні. Падрабязна аб сваёй паездцы на Радзіму я раскажу ў «Вестніку». Няхай тут, у Канадзе, больш ведаюць аб Савецкім Саюзе.

Андрус Вільям.
(В. АНДРУШКЕВІЧ).

Канада.

ГЕАГРАФІЯ ЗАВОДА

Яшчэ зусім нядаўна тут, на паўднёва-заходняй ускраіне Маладзечна, каласілася жыта, зяленелі лапушыстымі лісцямі цукровыя буракі. А сёння амаль на дзесяцігектарнай плошчы раскінуўся галоўны корпус гіганта будаўнічай індустрыі — завода металаканструкцый. У пачатку года іступіла ў строй дзеючых першая чарга прадпрыемства. Сюды адразу ж паступіла многа заказаў з розных месц краіны. У ліку першых далі заказ на выраб транспартных галерэй гарнякі Другога салігорскага камбіната.

Цяпер на заводзе вырабляюцца фермы пралётам 36 метраў для фабрыкі безверацённага прадзення, якая будуюцца ў Маскве. Гэтымі днямі туды адпраўлена 200 тон канструкцый.

Адначасова вядзецца выраб аснасткі для выканання заказа Магілёўскага камбіната сінтэтычнага валакна. Па гэтай адрасу на працягу бліжэйшых чатырох месяцаў калектуй прадпрыемства паставіць 2460 тон металаканструкцый.

З кожным днём нарошчвае сваю магутнасць маладое прадпрыемства горада Маладзечна. Новабудовам краіны калектуй завода ўжо адправіў каля 4000 тон металаканструкцый.

Цёпла і сардэчна сустракала моладзь нашай рэспублікі пасланцаў з далёкай Калумбіі, якія прымалі ўдзел у тыдні дружбы моладзі дзвюх краін. Нядаўна госці пабывалі на свяшчэннай зямлі Брэсцчыны. НА ЗДЫМКУ: работніца Баранавіцкай швейнай фабрыкі Ангеліна ГЛАДКАЯ падносіць гасцям хлеб-соль.

ДРУЗЬЯ И ЗЛОПЫХАТЕЛИ

Мы былі ўверены, што встретим друзей в Канаде, но не ожидали, что так быстро и так много сразу. Через несколько дней мы уже привыкли встречать их в каждом городе, на каждом шагу: и среди соотечественников, и среди французов, и среди англичан.

В Торонто, на вечер дружбы в Федерации русских канадцев, председатель общества «Канада—СССР» Лесли Хант говорил:

— Мы стремимся сеять правду среди канадской общественности о вашей великой стране. Мы хотим, чтобы между Канадой и Советским Союзом расширились культурные и научные связи, чтобы жили в мире народы наших стран. Знайте, что у нас вы встретите много друзей. Они восхищаются вашими достижениями, поддерживают ваши мирные устремления.

Друзей никогда не забудешь. И сейчас я вспоминаю, как знакомил нас с работой юристов Торонто адвокат Норман Эндикотт, сын известного борца за мир, лауреата Ленинской премии мира Джеймса Эндикотта. Норман

В библиотеке «Голас Радзімы» скоро выйдет брошюра Вацлава Мацкевича «Миллионер в кредит». В ней автор делится впечатлениями о поездке в Канаду осенью прошлого года, о встречах с земляками, о друзьях и недругах Советской страны. Ниже помещаем отрывок из этой брошюры.

рассказывал о том, как он и его друзья помогают отстаивать интересы рабочих, борются против наступления компаний на их права.

На встрече в Ванкувере за одним столом с нами сидели председатель местного отдела общества «Канада—СССР» Харольд Дин и член городского совета Гарри Рэнкин. Они пришли на вечер в ФРК, чтобы выразить советским гражданам, а в нашем лице и всей Стране Советов свои чувства глубокой симпатии. Такие люди, а мы их встречали по всей Канаде, открыто протягивали нам руки в знак большой дружбы с нами, с советским народом.

Но из памяти не вычеркнуть и встречи с другими канадцами.

...Не успели мы поставить чемоданы в холле гостиницы, как к нам подошёл человек среднего роста — выцветший макинтош на косяглых плечах, густой ежик волос какого-то полотнового цвета, назойливый взгляд, неприятно прилипающий к тому, на ком он останавливался. Через переводчика человек, представившийся нам репортером из

«Ванкувер Сан», передал, что «хочет иметь с нами интервью».

— Только не так с ходу, — согласился мы, — вот расположимся в гостинице, потом можно будет и поговорить.

Через полчаса мы спустились в холл к поджидавшему нас репортеру. Естественно, прежде всего мы хотели рассказать о своих впечатлениях о Канаде. Мы прилетели на другой конец ее, побывав уже во многих местах, везде встречая интересных людей и взаимопонимание. Но, увы, представителя «Ванкувер Сан» это не интересовало. Чувствовалось, что он получил от своего шефа твердую установку: выудить у советских туристов что-нибудь эдакое, знаете, сенсационное — читай антисоветское. Мы сидели уже полчаса, а беседа явно не клеилась. Репортер лишь зря потратился на кофе, которым он нас угощал заодно с антисоветскими вопросами. Расстались мы без взаимопонимания. Вернее, мы прекрасно поняли, какой «материал» нужен был газете.

Но на этом «интервью» не кончилось. Нас весь вечер донимали звонками «мальчишки» из «Ванкувер Сан» и других газет. Они добивались одного: скажите, что Канада вам нравится больше, чем Советский Союз, что в Канаде первоклассный уровень жизни и никаких забот.

Анализируя события минувших дней, я задумываюсь над вопросом: к чему эти мелкие провокации? В Ванкувере мы вышли из самолета и сразу же попали под обстрел фоторепортеров. Что ж, вполне закономерный интерес местной прессы к группе советских людей, представляющих разные республики. Как-никак, а среди нас были люди интересные: ректор сельхозакадемии из Казахстана, научный сотрудник института земледелия из Армении, кандидат исторических наук из Латвии, два председателя колхозов из Литвы, оба Героя Социалистического Труда, юрист, ученый, общественные деятели из Москвы. Но фоторепортерам не было дела до этих людей. Такой материал у них не пройдет! И они тре-

буют, нагло требуют, чтобы мы выставили в ряд весь багаж, а сами стали позади, так сказать, для фона, на котором будут крупным планом красоваться наши саквояжи и чемоданы. Спрашиваю себя: зачем? Не затем ли, чтобы на завтра на первой полосе газеты поместить огромный снимок, сдобрив его подписью: «Русские туристы приехали набивать чемоданы канадским товаром».

Все те, кто сошелся в Канаде на общей платформе ненависти к Советскому Союзу, кому по душе стужа холодной войны, действуют мелкими уколами. Они не в силах отрицать социальный прогресс, выведший нашу страну на видное место в мире, им не пошатнуть устоев социализма, на которых основана вся наша жизнь, они уже не берутся больше предсказывать гибель нашей системы, потому что не раз сажались по уши в лужу. Теперь злопыхатели избрали другой путь — мелкие пакости. Но не эти укусы злопыхателей определяют погоду отношений между нашими странами.

Размышляя сегодня о своей поездке в Канаду, я вспоминаю ее аккуратные города, трудолюбивых людей, чьими руками создано все,

А ДАЛЕЙ ШТО,

ПА НЕ

ЭКЗЫЛЬНЫ ПАЭТ?

М. СЯДНЕВУ.

Спакуслівая ўсё ж такі гэта штука — грошы. Столькі год роздому, ваганню: што рабіць, куды падацца, да якога берага прыбіцца? Да тых, хто знаходзіць сучаснае ў розных групоўках, дзе не пакідаюць мары аб новым фюрэру, які б ачоліў новы крыжовы паход супраць Саветаў, альбо пайсці да тых, хто дамагаецца «знутры ўзрываць савецкае грамадства», перш чым кінуць батальёны крыжаносцаў, і абяцае за верную службу ўсе даброты жыцця? Ці можа плюнуць на адных і на другіх і па-ранейшаму займацца выкладчыцкай справай.

Мусіць, не адну ноч давялося правесці ў роздуме. Усе ж такі радзіма ёсць радзіма. І ў якой бы ты крыўдзе ні быў на яе — ты заўсёды ў вечным абавязку перад ёй за ўсё тое, што яна дала табе, што зрабіла для цябе. Гэта ж, відаць, трэба стаць нейкім вылюдкам, каб адцурацца, адварнуцца ад яе, а тым больш пайсці на службу да тых, хто рыхтуецца прынесці ізноў на бацькоўскую зямлю смерць і разбурэнні.

Я не думаю, што адразу прыйшло рашэнне. Мо' было і так, што часам узнікала думка кінуць гэтыя пакутлівыя вандраванні на чужыне і вярнуцца назад дамоў. Не хочацца верыць, каб чалавек не цягнула туды, дзе прайшло яго маленства, дзе да болю знаёмы кожны куток, кожная сцяжынка лясная, дзе нарадзілася і вынашана столькі светлых і прыгожых мар, незалежна ад таго, ці збыліся яны ўсе. Тады што ж стала на шляху? Страх, які ўвесь час неадольна вісіць, халодзіць душу і сэрца, туманіць галаву і розум, пазбаўляе раўнавагі і цвярозасці?

Няўжо для гэтага ёсць важкія падставы? Няўжо адчуванне віны такое вялікае? Ужо адзін той факт, што чалавек можа стаць суддзёй для самога сябе, можа сам сурова паставіцца да любога неабдуманнага ўчынку, варты спагады, сведчыць пра тое, што не ўсё ў яго яшчэ страчана.

А можа нічога гэтага не было, акрамя доўгіх год роздому, як прадаць сябе даражэй. Радзіма там, а ты тут, у так званым «вольным свеце», дзе на кожнай справе робяць бізнес: адны — на гарматах, другія — на атамных бомбах, трэція — на трунах для забітых салдат, чацвёртыя не саромеюцца гандляваць добрым імем сваёй былой бацькаўшчыны. І на гэтым робяць бізнес. І не абы які: і на харчы добрыя хапае, і на кватэру, і на тое, каб адпачыць дзе-небудзь на шыкоўным курорце, і каб адкласці сее-тое на «чорны дзень».

Што, абудзілася, узяла верх зайздрасць: некаторыя, бач, лоўка прысмакталіся да шчодрых дабрадзеяў! А тут гады ідуць, во ўжо і аблысеў, а чаго ў жыцці дамогся, што чакае наперадзе? Некалі ў юнацтве марыў стаць паэтам, але што можна напісаць тут, удалечыні ад радзімы, ад людзей, пра якіх і для якіх збіраўся пісаць, калі не хапае самага галоўнага, што жывіць думку і фантазію любога паэта — роднага грунту, зямлі роднай, яе паху, яе палёў і лясоў, рэк, зорнага бацькоўскага неба.

Відаць, і малому ясна: тое, што іншы раз і стараецца напісаць, нікому тут не патрэбна, акрамя мо' двух-трох былых паліцыянтаў. Выходзіць, усё ў жыцці згублена, страчана. Уласна кажучы, чым яшчэ дара-

жыць? Бацькаўшчынай? Дык яна там, а ты тут, дзе кроку не ступіш без долара. Долар — гэта бог, усемагутны і ўладарны, перад ім усюды расчыняюцца дзверы. А што замянае і табе заняць месца каля доларавага карыта? Ну, што з таго, што давядзецца глядзець на ўсё праз чорныя акуляры, што дадуць табе бочку дзэгцю і скажучь — маж куты бацькоўскай хаты. Затое ўзамен табе гарантавана не малая ўзнагарода, можа, нават, большая, чым у тых, хто мае ўжо багатую практыку.

Яно, праўда, мо' і несумленна чарніць зямлю, на якой ты выгадаваўся, людзей, на сродкі якіх ты вучыўся, але што сумленне: калі хочаш зведаць салодкае жыццё, хто на яго тут звяртае ўвагу.

Шчыра кажучы, мне вельмі хацелася разабрацца ў псіхалогіі і ва ўчынках таго, хто некалі марыў стаць паэтам. Вывад, да якога пакуль што прыходзіш, такі: напэўна, варта толькі адзін раз збочыць з дарогі ў жыцці, як няцяжка адважыцца і на нешта іншае, горшае.

Значыць, выклік зроблены. Экзильны паэт у паход сабраўся, рашыў аб'явіць вайну камунізму і сваім суайчыннікам, якія ў сябе на Радзіме перайначваюць жыццё, што вельмі не да спадабы і вельмі паляе сяго-таго на Захадзе.

Відаць, на пачатку не зусім ёмка ў новай ролі, прыходзіцца пакуль сарамліва хавацца пад рознымі выдуманымі прозвішчамі, псеўданімамі. З цягам часу, напэўна, і гэта пройдзе, як скончана з ранейшымі ваганнямі.

Спакуслівая ўсё ж такі гэта штука — грошы... Цікава, які першы аванс? Відаць, не малы? А. СТУК.

чем гордиться эта страна. Но, любясь архитектурой Монреаля, проезжая по кварталам Торонто и Ванкувера, глядя на красивые города и роскошные отели, современные автомагистрали и богатые фермы, мы, граждане Советской страны, невольно думали об одном: за сто лет существования Канады здесь не упала ни одна бомба. Благословенна земля, не испытавшая войн и разрушений. Счастливы ее люди, не видевшие пожарниц, не слышавшие стонов матерей и плача умирающих детей, не ощущавшие на себе дула вражеской винтовки. А наш народ пережил не только фашистское нашествие, поглотившее 20 миллионов жизней — население целой Канады! Ведь была еще первая мировая, гражданская война, были сражения с бандами белых наймитов и контрреволюционеров. Из пятидесяти последних лет почти двадцать мы должны были сражаться с врагами, приходившими в наш край с огнем и мечом. Победив их, мы каждый раз начинали все сначала, потому что не оставалось у нас ни крыши над головой, ни черствой корки хлеба насущного.

В Канаде, среди автомобильного благополучия, мне часто память рисовала другую картину. Я видел Хатынь, белорусскую деревню, дотла сожженную гитлеровцами. Сейчас — это мемо-

риальный комплекс, возведенный в память о сожженных живо и расстрелянных. На бывших пепелищах возвышаются печные трубы. Каждая из них когда-то обогревала семью. Теперь на трубах — маленькие доски из белого или красного мрамора. На них высечены имена. Имена людей, живших в этих домах, возрастом от нескольких месяцев до преклонных лет. Над Хатынью плывет звон колоколов, подвешенных в каждой печной трубе. Он леденит кровь в жилах и останавливает сердцебиение... Хатынь. Двадцать шесть печных труб. Двадцать шесть семей, навсегда ушедших из жизни. Живое сожженных 154 человека. И среди них 76 детей. Таких Хатыней в Белоруссии — больше девяти тысяч!..

Такая картина не знакома канадцам, хотя некоторые из них тоже сложили головы в борьбе с германским фашизмом.

Глядя на сытого и довольного собою буржуа, я думал: знаешь ли ты, что такое блокада? Смерть и муки в фашистских концлагерях? Нет! Тебе не пришлось жить долгие годы в землянке. Ты не слышал раздирающего душу вопля вдов-солдаток, раздававшегося в звонкой тишине первого мирного утра. Когда мы умирали под Москвой и Сталинградом, чтобы спасти мир от коричневой накипи фашизма, ты процветал, у

тебя ладилось дела, ты наслаждался капиталом.

Встречая на улицах Монреаля или Торонто канадских модниц в мини-юбках, с выхолощенными руками, я видел другие руки — руки наших матерей и сестер, огрубевшие от мужской негосильной работы. Я видел наших советских женщин, которые в тяжелые послевоенные годы впрягались в плуг, ловко держали косу, управлялись с тяжелым молотом. Женщины, которые стояли за станком, пахали землю, растили детей.

Не будь этого всего, мы бы ушли еще дальше. Ведь наперекор скептикам-пророкам наш народ возродил страну из пепла не за сто, а за каких-либо пятнадцать лет.

Что было бы с Канадой, если бы ее постигла наша судьба? Но я не желаю такой судьбы Канаде. Я хочу, чтобы над ней всегда было синее небо, чтобы весело перешептывались березки в молодых рощах, чтобы вкусным был кленовый сок. Пусть приезжают к нам в гости земляки, наполовину уже ставшие канадцами, и их дети, обретшие там свою родину. Пусть наши люди ездят в канадские города к своим братьям и сестрам, которых не видели уже десятки лет. Дружба — не только хорошие слова, дружба — это добрая воля людей.

В. МАЦКЕВИЧ.

ПА САВЕЦКАЙ КРАІНЕ

Грузинская ССР. У цяснине ракі Казрэтупа непадалёку ад пасёлка Маднеулі геалагамі выяўлены багатыя паклады барыту, медзі, свінцу, цынку, золата і срэбра. Цяпер тут вядзецца будаўніцтва буйнога горна-узбагачальнага камбіната. Першая чарга яго ўступіць у эксплуатацыю ў 1972 годзе.

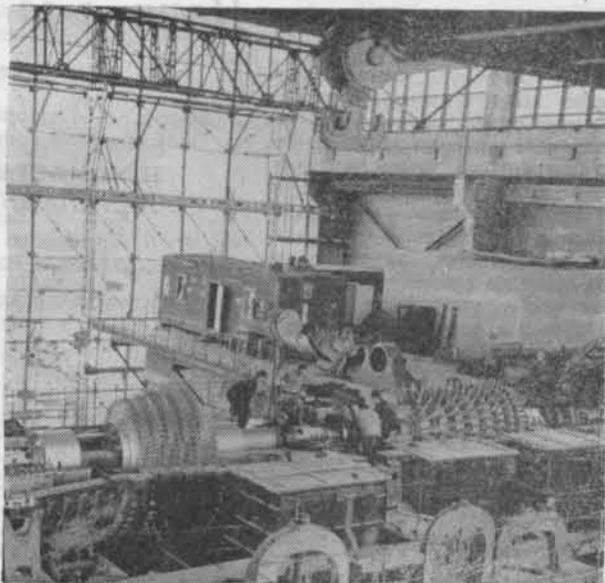
Будоўля аснашчана магутным горна-транспартным абсталяваннем. Шырыцца фронт работ на адкрытых кар'ерах. Адначасова пракладваюцца дарогі, узводзяцца шматпавярховыя жылыя дамы. Пройдзе нямнога часу, і на карце Радзімы з'явіцца яшчэ адзін новы горад. НА ЗДЫМКУ: адкрытыя кар'еры Маднеульскага месцанараджэння.

Фото В. МАРГУНОВА.

Зусім нядаўна тут прызямліўся, уздымаючы пясчаную буру, гіганцкі верталёт МІ-6. Авіатары тады даставілі ў Кзылкумы першыя канструкцыі для буравых вышак, узводзімых на новым перспектывным месцанараджэнні Метэджан. А гэтымі днямі буравая № 3 адсалютавала магутным газавым фантамам. Паводле папярэдніх дадзеных, шчыліна зможа даваць у суткі не менш 400 тысяч кубаметраў паліва. НА ЗДЫМКУ: першы газавы фантам у Метэджане. Ён вырываецца з глыбіні 2 720 метраў.

Фота В. МЕРАНКОВА.

На Краснадарскай ЦЭЦ пачаты мантаж першай у краіне унікальнай газавай турбіны магутнасцю 100 тысяч кілават. Яна размесціцца побач з чатырма дзеючымі паратурбіннымі ўстаноўкамі. Для яе ўзведзены спецыяльны сучасныя форм будынак.

Турбіна выраблена на Ленінградскім металічным заводзе імя XXII з'езду КПСС. Да канца года яна павінна даць ток. НА ЗДЫМКУ: мантаж газавай турбіны.

Фота Е. ШУЛЕПАВА.

САВЕЦКАЙ КНІГАЙ

У Мінску, у Палацы спорту, адкрылася выстаўка польскай кнігі, якая праводзіцца згодна з планам культурнага супрацоўніцтва паміж СССР і Польшчай і з'яўляецца працягам паказу ў нашай краіне дасягненняў польскага народа за гады сацыялістычнага будаўніцтва.

НА ЗДЫМКУ: польскі пісьменнік Уладыслаў МАХЕЕК гутарыць з мінскімі чытачкамі.

Ахмадулінай і іншых. Агульнапольскія конкурсы-фестывалі дэкламатараў прыцягваюць тысячы энтузіястаў паэзіі, яшчэ раз паказваючы, як моцна гэтая паэзія ўвайшла «в плоть и кровь» як нашай моладзі, так і дарослых аматараў паэзіі. Зразумела, гэтае знаёмства з савецкай лірыкай не можа не аказаць уплыву на творчасць самых маладых нашых пісьменнікаў.

Асобным пунктам з'яўляецца вельмі блізкая мне украінская літаратура, з якой мяне звяз-

ваюць асабістыя ўспаміны. Рылскі, Тычына, Бажан — добра вядомыя ў Польшчы, а ў апошнім часе мы пазнаёміліся з творчасцю маладых пісьменнікаў Украіны, такіх, як Іван Драч. Гэты вельмі няпоўны агляд дазваляе зрабіць вывад, што савецкая кніга пападае ў нас на падрыхтаваную і жыватворную глебу. Можна нават сказаць, што кніга гэта знаходзіцца ў нашай краіне ў вельмі бліжнім суседстве з нашай роднай літаратурай.

Сувязь між рускай і польскай культурай, узаемнае захапленне і зачараванасць гэтых дзюх культур існавала нават у тыя часы, калі адносіны між нашымі дзяржавамі не з'яўляліся найлепшымі. Вялікія дасягненні рускай літаратуры здаўна цікавілі польскага чытача. Маім вельмі старым перакладам шэдэўраў Талстога, Дастаеўскага, Тургенева. Асабліва любімым пісьменнікам быў Іван Сяргеевіч Тургенев. На перадаенных сценах польскіх тэатраў наладжваліся спектаклі камедыі Гоголя і Астроўскага, а папулярныя польскія артысты лічылі ролі Хлестакова ці героя «Даходнага месца» сваімі выдатнымі творчымі дасягненнямі. Гэтае ж можна сказаць і пра рускую паэзію. Незадоўга да вайны сістэматычна друкаваліся рускія вершы ў перакладзе Юльяна Тувіма, даючы чытачам сапраўдную радасць. Але і іншыя польскія паэты шчодро перакладалі паэзію рускіх романтикаў ці пазнейшых сімвалістаў.

Не чужая нам была таксама і савецкая літаратура. «Ціхі Дом» Шалахава ў тым жа перакладзе, які чытаем і сёння, з'явіўся ў польскіх кнігарнях хутка пасля яго выдання ў Савецкім Саюзе. Перакладаліся

таксама творы Ільі Эрэнбурга, а кнігі Ільфа і Пятрова карысталіся ў нас вялікім поспехам.

І таму нічога здзіўнага, што пасля вайны, калі злучыў нас трывалы сяброўскі саюз, савецкая кніга зрабілася ў час яшчэ больш папулярнай. У першыя пасляваенныя гады карысталіся вялікім попытам такія кнігі, якія нагадалі нам нашу барацьбу з нямецкім фашызмам, напрыклад «Маладая гвардыя» Фадзеева, ці такія, якія расказвалі пра гераічныя змаганні ў гады Вялікай Айчыннай вайны, напрыклад, «У акопах Сталінграда» Віктара Някрусава ці «Балакаламскае шасэ» Аляксандра Бека.

Да шматкратна перавыдадзеных і зачытаных ў бібліятэках і чытальных залах тамоў «Ціхага Дона» далучыліся таксама і драматычныя тамы «Блуканне па пакутах» Аляксея Талстога ў перакладзе нашага вялікага паэта Уладыслава Бранеўскага.

Драмы Чэхава і Горкага не сыходзяць з польскіх сценаў, а паклоннікі творчасці Чэхава дачакаліся прыгожага выдання поўнага збору яго твораў. Новыя пераклады рускіх класікаў раз-пораз перавыдаюцца і заўсёды знаходзяць верных чытачоў.

Сучасная савецкая літаратура

мае таксама нямала польскіх энтузіястаў. Перакладаюць Эрэнбурга і Федзіна, Тынянава і Казакова і многіх, многіх іншых.

Асаблівай увагі заслугоўвае прыём у Польшчы творчасці Канстанціна Паустоўскага. Шырокая чытальніцкая публіка лічыць яго амаль што сваім, польскім аўтарам і адносіцца да яго з нейкай асаблівай цеплынёй і сардэчнасцю. У гэтым мог пераканацца аўтар «Калхиды» ў час сваіх візітаў у Польшчу. Выключнай любоўю карыстаюцца «Далёкія гады» незабыўнага пісьменніка, як і ўсе іншыя тамы яго такіх чароўных і ў нейкай ступені звязаных з нашай краінай, успамінаў.

Вершы савецкіх і рускіх паэтаў друкуюцца асобнымі томікамі ў самых розных серыях. У адной толькі так званай «цэлафанавай» серыі, выпускаемай Дзяржаўным выдавецкім інстытутам, выйшлі томікі Ахматавай, Багрыцкага, Блока, Брусавы, Хлебнікава, Цвятаевай, Фета, Ясеніна, Лермантава, Маякоўскага, Пастарнака, Пушкіна, Рылскага, Ціханова, Цютчова і іншых.

Сучасныя паэты публікуюцца ў іншых серыях. Маім там томікі Вінакурава, Вазнясенскага,

ПА ВЕКАПОМНЫХ МЕСЦАХ

Кожны, хто быў у кінатэатры «Цэнтральны» горада Слуцка, добра памятае выдатныя лінаграфічныя, якія экспанаваліся на гарадской мастацкай выстаўцы. Сярод многіх работ — лепшыя творы слускага мастака-графіка Уладзіміра Садзіна. Большасць сваіх гравюр мастак прысвяціў тым месцам, якія звязаны з жыццём і дзейнасцю Ул. І. Леніна.

Летам 1963 Уладзімір Садзін, узяўшы з сабой эцюднік з паперай, фарбамі і алоўкамі, паехаў у Сібір, каб убачыць і адлюстраваць усё, што звязана з Леніным, з яго знаходжаннем у сібірскай сямліцы.

Пасля цікавай і захапляючай экскурсіі мастак працуе над лінаграфіямі і іншымі творамі мастацтва. Да 100-годдзя з дня нараджэння Ул. І. Леніна ён рыхтуе серыю графічных лістоў «Па ленінскіх месцах Сібіры і Падмаскоўя».

...Побач з цэнтральнай плошчай у сяле Шушанскім знаходзяцца два будынкі. Тут у час сібірскай ссылак жыў Ул. І. Ленін. На сцяне аднаго з іх — мемарыяльная пліта з надпісам: «У гэтым доме з 1897 па 1898 год жыў правадчык сусветнага пралетарыяту Ул. І. Ленін». Гэта дом былога селяніна А. Зыранова. На адной са сваіх гравюр мастак і адлюстраваў гэты драўляны дом, дзе ўсё напамінае пра Ільіча.

Добра атрымаўся і другі домік на беразе ракі Шушы. дзе Уладзімір Ільіч жыў з

Сяргей НОВІК-ПЯЮН

Н. Крупскай да заканчэння ссылак. Шушанцы любоўна захоўваюць усё, што звязана з імем правадыра. Аб гэтым жа расказвае гравюра мастака. Адрознівае сасновы лес з бярозавымі гаямі. Гэта дзяржаўны запаведнік — месца, дзе бываў на паляванні і адпачываў Ільіч.

Любоў да малявання паявілася ва Уладзіміра Садзіна з дзяцінства. Яшчэ вучнем ён удзельнічаў ва ўсесаюзных конкурсах на лепшы малюнак. У гады Вялікай Айчыннай вайны малады мастак з баямі прайшоў Беларусь, Украіну, Польшчу, Усходнюю Прыся. Нават у гарацых баях пры ім заўсёды былі аловак і фарбы. Ён рабіў замалёўкі з фантанага жыцця.

Пасля вайны Уладзімір Садзін захапіўся гравюрай. Цяпер яго работы экспануюцца на рэспубліканскіх, усесаюзных і зарубажных выстаўках. На конкурсе, абешчаным рэдакцыйнай газетай «Советская Россия», яго гравюры атрымалі другую прэмію. Асаблівае ўражанне пакідаюць такія творы, як «Раніца ў лесе», «Белавежская пушча», «Ураджай», «Даярка Валя» і іншыя.

Уладзімір Сцяпанавіч узнагароджан шматлікімі дыпламамі, ганаровымі граматамі. Многія яго творы знаходзяцца ў Дзяржаўным мастацкім музеі БССР, рэспубліканскім і абласным дамах народнай творчасці.

М. СЯЎРУК.

Песні з-за кратаў

25 год мінула з таго часу, калі гітлераўцы расстралялі вязняў лагера смерці Калдычова каля горада Баранавічы. У гэтым лагерах быў і беларускі паэт Сяргей Новік-Пяюн, якога з-пад расстрэлу выратавалі савецкія партызаны. Нягледзячы на катаванні, здэка, пакуты, паэт не губляў веры ў вываленне, ствараў за кратамі і калючым дротам лагера вершы-песні. Вершы не пісаліся, а захоўваліся ў памяці.

Сёння мы змяшчаем некалькі вершаў Сяргея Новіка-Пяюна з цыкла «Песні з-за кратаў».

ЗАБРАЛІ СОНЦА АД МЯНЕ

Забралі сонца ад мяне,
Якое шчыра я любіў,
Што з ранніх дзён свяціла мне,
З якім навік я падружыў.
Нястомна йдзе наперад час,
Хоць слабне сэрца—моцны дух.
У вачах праменны бліск пагас,
Прамень надзеі ж не пагуч.
Грымць гісторыі прысуд:

Будзь вольнай, Беларусь мая!
Народ вялікі створыць суд—
Зноў прывітаю сонца я.

НОЧ НАСТАЛА ЛІСТАПАДНАЯ

Прывічаю
маёй роднай матулі

Ноч настала лістападная,
Свішча вецер у галлі,
Твайго сына, ненаглядная,
Гітлераўцы павялі.
І гарыць, гарыць, міргаючы,
У роднай хаце аганёк.
Плача маці, праважаючы
Сына роднага ў астрог:
«Там, за сценамі астражнімі,
Дарагі сыночак мой,
Сэрцам, думкамі трывожнымі
Буду вечна я з табой.
І дрыжыць, благааслаўляючы
Сына, матчына рука.—
«Мо' вярнуцца прыкакаеш ты
Да радзімага кутка»,
«Не гаруй, матуля родная!
Прыдзе, прыдзе лепшы час:
Буду, як даўней, свабодны я,
Не разлучыць ніхто нас.
Выйду, выйду з сцен
астражных я.
Час міне ліхіх нягод,
Табе песню зноў прыгожую

Запяю пра наш народ».
Ноч настала лістападная,
Свішча вецер у галлі,
Твайго сына, ненаглядная,
З роднай хаты павялі.

АСТРОЖНАЯ ПЕСНЯ

Не вянкамі зялёнымі з ружамі,
Што паклала вясна на мурог,
А грубымі мурамі абкружаны
Стаіць грозны, пануры астрог.
Дробны дожджык па шыбах
дзылнькае.
Сум мацнее ў збалелай душы.
Сохну ўсцяж, быццам тая
былінка я,
Што без сонца расце у глушы.
І трывога мне сэрца закратэе,
Я і дождж разам песню прыём.
Там далёка, далёка за кратамі
Недзе згінула шчасце маё.
Не магу пагадзіцца я з доляю,
Што ў астразе прымузіла
жыць.
Ані холад, ні голад не
здолеюць
Агонь думкаў маіх патушыць.
Калі ж сонца з-за хмараў
пакажацца,
Абнадзеіць душу зноў маю,
Тады слова з мелодый
вяжацца
і я песню аб волі пяю.

МІЖНАРОДНЫ ДЫПЛОМ БЕЛАРУСКАГА ШКОЛЬНІКА

Мінчанін Валодзя Мяркулаў адстаў за рубяжом славу роднай 50-й школы. У ліку шасці савецкіх рэбяў ён прыняў удзел у міжнароднай фізічнай алімпіядзе, якая каля двух тыдняў праходзіла ў чэхаславацкім горадзе Брно.

Валодзя, які быў пераможцам усесаюзнай і беларускіх фізічных алімпіяд, паказаў і тут высо-

кія веды. Ён паспяхова рашыў 4 задачы тэарэтычнага і адну задачу эксперыментальнага тура. Журы алімпіяды асобна адзначыла рашэнне задачы па механіцы як лепшае. Валодзію Мяркулаву прысуджаны дыплом другога ступені.

Пераможца ўсесаюзнай і міжнароднай фізічных алімпіяд залічаны студэнтам маскоўскага фізіка-тэхнічнага інстытута.

Васіль АРДАМАТСКІЙ

Работа над павестью, асновай на дакументальных даных, мае сваю труднасць і сваю творчасць неадкладнасці. Из трех лет работы над повестью «Возмездие» — об операции два года ушло на исследование архивов, на увлекательный о событиях, которые меня интересовали.
Но вот повесть напечатана. И теперь уже она сама вызывает и действительно неведомых мне ранее людей, которые шлют мне письма, документы, фотографии и различные свидетельства, относящиеся к теме «Возмездие». В результате этого мною написана новая глава повести, которую я и предлагаю вниманию читателей.

Он вспоминает свое последнее крушение там, в России. Всякий раз, когда память возвращает его к событиям той холодной осени, перед его мысленным взором возникает картина движения черной колонны конников сквозь белую секущую по лицу снежную пыль. А эта картина в свою очередь вызывает

у него чувство жгуче холодной тоски. И ярости, которую не на кого обрушить.

Разочарования бывали и раньше, но всегда была возможность обвинить во всем кого-то другого. А в этой истории винить некого. Разве что Пилсудского...

18 марта 1921 года в Риге был подписан мир между Со-

19 августа в Праге состоялось общегосударственное собрание партийного актива Коммунистической партии Чехословакии. Сегодня мы публикуем отрывки из выступления Первого секретаря ЦК КПЧ Г. ГУСАКА.

НЕ ПОДДАВАТЬСЯ ПРОВОКАЦИИ

ПРОВАЛ ВЫЛАЗОК КОНТРЕВОЛЮЦИИ

Если очень упростить сущность общественных систем, то ее можно сформулировать приблизительно следующими словами: в капиталистических государствах имеются разные режимы — диктаторские, фашистские, буржуазно-демократические и т. д. В чем их сущность? Их сущность заключается в том, чтобы удержать главные средства производства в частных руках, в руках буржуазии, в том, чтобы удержать политическую власть в руках буржуазии. Какое бы это государство ни было — Америка, Франция или Англия с их разными режимами, — всюду существуют два этих главных критерия. Меняются деятели, меняются правительства, но буржуазия держит в своих руках средства производства и политическую власть в той или иной форме.

В социалистических странах дело обстоит так же, только в обратном классовом порядке. Обобществленные средства производства и политическая власть находятся в руках рабочего класса, в руках трудящихся. Это главные звенья, я бы сказал, политическая азбука, из которой нужно исходить. Так что у нас постепенно был утрачен этот классовый принцип, когда постоянно говорили и дискутировали, внушали народу общие фразы о свободе, общие фразы о демократии, общие фразы о гуманизме и мы слышали лишь такие понятия, как только народ, только нация, никаких классов, никакого классового подхода. Как честный человек, так и лодырь, как порядочный, так и вор, как рабочий, так и бывший эксплуататор, все было смешано в одной массе. Мол, народ хочет этого, нация хочет этого, мы, мол, делаем то, чего хочет народ. Однако я спрашиваю, какой народ? Рабочий класс или бывшие паразитирующие слои, которых у нас еще достаточно?

И свобода, и демократия, и все благородные идеи имеют свое классовое содержание, свои классовые формы. Это не выдумка сегодняшнего дня. Основоположники научного социализма Маркс, Энгельс, Ленин и многие другие выдающиеся революционеры уже давно разъяснили эти вопросы, осветили их. У нас в прошлом году вдруг начали сильно забывать такие вещи. В общей демагогии, которая обрушилась на общественность, утрачивался этот главный подход. Там, где он утрачивается, притупляется классовый подход к проблемам, там, естественно, нарастает националистическая волна, националистическая демагогия. Мы испытали этого достаточно, вы помните все это еще с прошлого года, поэтому я не буду на этом детально останавливаться.

Реакционные движения всегда использовали патриотические чувства народа, любовь народа к своей стране, к своей нации, к своему государству. В истории наших народов было достаточно доказательств этого. Помните, что было перед Мюнхеном? Кто провозглашал лозунг «Ничего другого, только народ»? Это делала партия крупной буржуазии, фабрикантов. Лозунг «Ничего другого, только народ» был лозунгом Крамаржа, сторонников «Шейдрема», Стржибрного и других (Крамарж и Стржибрный — лидеры крайне правых партий в буржуазной Чехословакии, «Шейдрем» — печатный орган правой партии. — Прим. ЧТК). Они только и говорили о народе. Однако наступили 1938 и 1939 годы. И они продали этот народ, как скот, чтобы сохранить свои позиции власти. Подобным образом обстояло дело и в Словакии. Какая партия больше всего говорила о народе, выдвигала лозунг «За бога, за народ»? Это партия Глинки, существовавшая тогда реакционная клерикальная партия. Как кончила эта партия? Куда она завела словацкий народ? В подчинение к Гитлеру, сдала его в аренду Гитлеру, а сама установила в Словакии фашистский режим. Эта партия тоже говорила о народе, об одном только народе.

Мы должны быть осторожными, когда слышим, как такие лозунги обрушиваются на людей. Мы должны посмотреть, кто скрывается за ними, какие цели преследует. Патриотизм — благородное чувство. Человек, если он не какой-то

международный бродяга, испытывает естественную любовь к своей стране, к своему народу, к его истории, к своему языку. Демагоги именно в такие времена умеют хорошо использовать в своих целях эти глубокие чувства людей. Так они использовали их в прошлом году против естественных интересов наших народов внутри страны и против естественных интересов этих народов в отношении наших международных связей, использовали их против ближайших друзей, союзников, против которых они развертывали ожесточенную подступательную кампанию. Это второе дело, которое было допущено у нас в ходе послевоенного развития.

..Нападки реакционных сил сегодня весьма обострены. Они пытались вызвать истерию среди наших людей, молодых людей, интеллигенции и среди людей на предприятиях, организовать какую-то акцию протеста против нашего строя, против наших союзников. Одним из крупных девизов этой внутренней подрывной пропаганды и империалистической пропаганды с Запада является то, что Чехословакия — оккупированное государство. Вчера я читал даже, что в одном из западных журналов прямо пишут, что мы являемся полуколониальной страной.

Здесь находится все ответственное руководство начиная с президента. Каждый из нас знает, каждый это испытывает на своем рабочем месте и на предприятиях, в учреждениях и в других местах, что Чехословакия является полностью суверенным самостоятельным государством, по его политическим, экономическим, военным и другим вопросам решения принимают его собственные партийные и государственные органы. На нашей территории находятся некоторые части Советской Армии. Они находятся здесь в соответствии с соглашением. Они строго соблюдают это соглашение. Они не вмешиваются в наши политические, экономические и другие дела. А разве в мире, в этом разделенном мире на территории разных государств не размещены также союзнические войска?

Подобно тому, как в рамках оборонного Варшавского пакта в Венгрии и Польше находятся советские войска, так и на западе американские войска находятся в Западной Германии, в Бельгии и всюду в других местах. Они существуют. Я привожу эти факты потому, что пропаганда о нашей нынешней оккупации и т. п. является наглым вымыслом и клеветой, направленной на дезинформирование наших людей. Мы можем с большой ответственностью сказать, что наши собственные, национальные и государственные дела решают наши собственные органы с присущей для чехословацких граждан гордостью, с ответственностью за государственные и национальные интересы нашего государства.

...Мы не позволим больше делать из нашего государства дикий запад. Полтора года это пытались сделать любители запада дикого и недикого, и они должны, наконец, принять к своему сведению, что мы прекратим это.

В критические дни 1945—1948 годов Готвальд постоянно возвращался к идее, что мы не позволим подрывать республику. Эта идея живет и сегодня. Республику, государство с руководящим положением рабочего класса и трудящегося народа и нашей партии мы действительно не можем никому позволить подрывать.

У нас много честных трудящихся, которые дезинформированы, заблуждаются, которым, как говорил товарищ Свобода, мы терпеливо разъясняем и хотим разъяснить и поддержку и сотрудничество которых мы хотим завоевать. Однако в данный момент мы обязаны предупредить их, чтобы они не поддавались провокаторам, чтобы они не поддерживали их подрывных кампаний, которые провокаторы готовят, ибо, как я уже сказал в этом зале несколько дней назад, в эти дни каждый будет проверять себя сам и какую характеристику он напишет себе, такую мы будем читать.

ветским Союзом и Польшей. Савинков знал, что договор будет подписан и что бесконечные капризы и претензии польской делегации на переговорах в Риге — это всего лишь игра на польскую публику, которая должна видеть, как яростно бьются люди Пилсудского за выгодный для Польши мир с русскими.

Еще за месяц до подписания мира Пилсудский, беседуя с Савинковым за чашкой кофе, сказал:

— Воевать с русскими у меня нет сил, и, кроме того, надо наводить порядок в Польше.

— А как же будет с нашими частями? — тревожно спросил Савинков. Речь шла о находящихся в Польше двадцати тысячах русских солдат и офицеров, которые по его зову и обманутые им пошли воевать с большевиками вместе с польскими армиями.

Пилсудский молчал. Своими большими, глубоко посаженными глазами он внимательно смотрел на собеседника.

Он прекрасно знает этого человека, ведь говорят даже, что они близки друг другу по духу, но это не совсем верно. Их роднит только одно — тщеславие. Но Пилсудский — человек трезвого и хитрого расчета, и он давно выяснил, что у Савинкова

тщеславие идет впереди рассудка. Вот и сейчас Пилсудский знает, что подвигнет Савинкова на опасное и в общем подлое дело, и уверен в успехе.

— А почему бы вашим русским не продолжить борьбу? — спрашивает Пилсудский.

— После подписания мира? — крайне удивился Савинков.

— Да. — Пилсудский встал, подошел к огромному дворцовому окну с низким подоконником и надолго замер там внушительным силуэтом во весь рост на фоне белой, кося летящей в окне метели. Савинков ждал, ничего еще не понимая.

— Россия большевиков с ее узурпацией все и вся для меня так же нетерпима, как Россия царя, сделавшая Польшу русской губернией, — наконец раздался тихий низкий голос Пилсудского. — Та, будущая, третья Россия, которая возникает на обломках этих двух, может оказаться чем-то терпимым и главным — разумным. Уроки истории даром не проходят, не так ли? — Пилсудский медленно отошел от окна и снова сел за стол.

— Мою программу вы знаете, — тихо произнес Савинков, хотя он все еще не понимал сделанного ему предложения.

— Не только знаю, но и поддерживаю, — мягко перебил Пилсудский и осторожно взял своей огромной рукой миниатюрную кофейную чашечку. — Иначе я в свое время не послал бы за вами в Париж пана Вендзягольского и сейчас ваши соотечественники не воевали бы в составе моих войск. — Пилсудский отхлебнул кофе, бережно поставил чашечку на стол, вынув из кармана белоснежный платок, вытер им усы. Это длилось довольно долго, и Савинков молчал, напряженно ожидая продолжения.

— Я считаю вашу русскую программу с упором на крестьянина мудростью политика, который видит для России единственный выход из темноты. В мужицкой стране должна быть мужицкая власть. Это мужику понятно, это его поднимет, и он пойдет за вами, а тогда вы — истинный властелин России. Я не прав? — Пилсудский хитро прищурился и ждал ответа.

— Да, моя первая мечта — учредительное собрание с крестьянским большинством, — подтвердил Савинков. — И принятые им законы станут моей дальнейшей программой. Но вы простите меня, я не понимаю, к чему этот разговор, если вы решили сложить оружие?

— Но разве подписанный мною мир вас к чему-нибудь обяжет? — спросил Пилсудский серьезно и даже сердито. — Обязательства Польши не могут стать вашими обязательствами, и вы можете продолжить свою борьбу в России.

Савинков решительно не понимал, что все это значит.

— Зачем распускать действующие сейчас ваши русские части? — продолжал Пилсудский. И, не ожидая ни вопроса, ни ответа, сказал: — Сейчас их можно отозвать на территорию Польши, пусть они немного отдохнут, а затем небольшими отрядами, примерно в полк каждый, снова отправить их в Россию. Но уже не как часть Войска Польского, а как чисто русские силы. Главная трудность будет только в том, чтобы тихо форсировать границу и так же тихо и быстро углубиться в Россию верст на пятьдесят. Там уже можно будет развернуть боевые знамена. Это будет уже сила, как бы возникшая в народе, и, опираясь на крестьянство, как на главный свой резерв, эта сила начнет действовать. Понимаете?

Савинков кивнул, напряженно обдумывая то, что он сейчас услышал.

— По-моему, вы как вождь получаете идеальную возможность стать во главе событий, обещающих вылиться в собы-

Попытка антисоциалистических, контрреволюционных сил в Чехословакии путем провокаций, актов вандализма и террора обострить обстановку в стране, подорвать процесс нормализации общественной жизни, дать повод для новой разнузданной кампании империалистической пропаганды против социализма потерпела полный провал. Расчеты контрреволюционного центра, долго и тщательно готовившего свои акции, подкреплялись, как указывается в опубликованном газетой «Руде право» коммюнике о заседании Президиума ЦК КПЧ от 22 августа, империалистической пропагандой и разведками западных государств. Этот мутный политический поток в конце концов слился с интересами уголовного и антиобщественного мира.

Но в своих расчетах контрреволюционные центры как внутри страны, так и за рубежом исходили из ошибочной оценки современной ступени консолидации КПЧ, государства и вооруженных сил республики. Враги социализма, организовавшие уголовную авантюру фашистского пошиба, встретили организованный отпор в первую очередь со стороны рабочего класса.

Подавляющее большинство населения чешских областей и Словакии, рабочие, крестьяне, интеллигенция отвергли призывы и продолжали свою работу на заводах и фабриках, на полях и в учреждениях, практически своими действиями усилили свою поддержку мерам по консолидации положения и тем самым определенно выразили свое согласие с шагами, принятыми для разгрома контрреволюционных групп. Трудящиеся подтвердили свою поддержку Коммунистической партии, верность социализму, республике и международным обязательствам социалистической Чехословакии.

тия исторические, — продолжал Пилсудский. — Если крестьянин поднимется и пойдет с вами, большевикам конец.

— Если, — тихо произнес Савинков.

— Ну знаете... — внезапно рассердился Пилсудский. — Тогда, господин Савинков, надо ставить все точки над «i»! Или вы располагаете руководящей политической доктриной для России, о чем вы неоднократно и публично декларировали, или объявляйте, что вы — король голый! Середины нет! — Пилсудский бросил на стол свою тяжелую ладонь, от чего весело звякнули изящные кофейные чашечки.

Как бы резко ни был поставлен вопрос, Савинков понимал, что Пилсудский прав, и, если он сейчас отвергнет его идею, он действительно будет выглядеть политическим банкротом. А главное — ему уже видится впереди идущее на Москву крестьянское войско, которое под звон колоколов приветствует весь народ. Савинков близок к состоянию самогипноза, в каком он уже не раз принимал решения, дорого ему стоившие...

— У меня один вопрос: кто поведет эти отряды? — отрешенным голосом спросил Савинков.

(Продолжение следует).

ЛЮБЧАНСКІ ЗАМАК

У канцы XV стагоддзя літоўскі князь Аляксандр Казіміравіч, як запісана ў змацаванай пячаткамі грамаце, падарыў Любчу разам з навакольнымі землямі свайму сакратару Федару Храбровічу Але гэты, хаця і шырока вядомы дакумент гісторыкі не адносяць да першых звестак пра Любчу. Пасяленне, аказваецца, існавала тут ужо ў сярэдзіне XII стагоддзя, а дакладная дата заснавання Любчанскага замка — 1281 год — названа ў старажытным летапісу. Цікава, што гэтая ж дата — год заснавання Любчанскага замка — уваходзіць ва ўзор бронзавага флюгера, які нядаўна знойдзены ў двары замчышча.

Выгаднае размяшчэнне горада, надзейна ўмацаваны замак, таргі, на якія з'язджалася нямала купцоў, а таксама рамёствы, — усё гэта садзейнічала хуткаму росту і ўзбагачэнню Любчы. Вядома, што ўжо да канца XVI стагоддзя Любча атрымала права на самакіраванне і свой герб у выглядзе падковы з крыжамі і трох залатых рыб у ёй.

У гэты ж прыблізна час у Любчы была заснавана адна з першых друкарняў, дзе манахі друкавалі рэлігійныя кнігі. Ад Храбровічаў сядзіба і частка земляў пераходзяць да вядомага магната Яна Кішка, а ад яго ў пачатку

XVII стагоддзя да Радзівілаў. Мяркуюць, што будаўніцтва каменнага Любчанскага замка пачаў яшчэ Ян Кішка. Завяршыў пабудову замка Багуслаў Радзівіл, які атрымаў яго ў пасагу за жонкай Ганнай.

На малюнку горада, які адносяцца да першай паловы XVII стагоддзя, ужо можна ўбачыць размяшчэнне на некаторай адлегласці каменны Любчанскі замак, абведзены вадой з Нёмана. У Любчанскім музеі цяпер захоўваецца гэта схема-малюнак горада і замка, а таксама фотакопія дакумента, у якім апісаны княжацкі замак.

Замак пацярпеў у першую і другую сусветныя войны. Амаль цалкам былі разбураны дзве пярэднія ад Нёмана вежы, спалены жылы корпус. Але моцныя сцены галоўнага жылога будынка захаваліся. У нанова перабудаваных памяшканнях цяпер размяшчаецца Любчанская сярэдняя школа. У прасторным, умяшчальным будынку два паверхі. Сцены прарэзаны высокімі воннамі. Гэты былы жылы дом і розныя дапаможныя памяшканні колісь былі акружаны сцяной. Па крутым абрыве, на краі якога стаіць палац, растуць ліпы і вязы, яны спускаюцца да самай нёманскай вяды да месца былых прыстаняў і прычалаў.

Дагэтуль увесць двор замчышча, не лічачы перамычкі перад варотамі, акружаны глыбокім, з умацаванымі берагамі ровам. Існаваў толькі адзін пад'ёмны мост, яго яшчэ помнілі любчане-старажылы. Па замкавым пагорку і далей, вакол былых сажакаў, раскінуўся старадаўні парк з рэдкімі дрэвамі.

Найбольш цікавая пабудова Любчанскага замка — манументальная чатырохпавярховая вежа з уязной аркай. У аснове вежа кубічнай формы, складзена яна з шэрага бітага каменю, а з паловы вышэй — вежа пераходзіць у аблегчаны васьміграннік, пакрыты шатровым дахам са шпілем.

Цяпер на чарзе рамонт яшчэ адной вежы замка. Складзена з дзікага каменя і цэглы-плінфы, гэтая другая з уцалелых вежаў замка выглядае не менш строга і велічна. Пад вежай — вялікі ўмяшчальны склеп, над ім тры паверхі з вузкімі вокнамі і памяшканнямі. Прызначэнне іх, відаць, было розным — ад кладовак да жылых пакояў. Нямнога беларускіх помнікаў сярэднявечнага могуць супярэчыць сваёй своеасаблівасцю, маляўнічасцю размяшчэння, цікавымі гістарычнымі звесткамі з замкам над Нёманам.

Л. ПРАКОПЧЫК.

На Дняпры.

Фотаэцюд К. ЯКУБОВІЧА.

ГІСТОРЫЯ СТАРАДАЎНІХ МАНЕТ

Больш за 1 200 старадаўніх манетных скарбаў знойдзены за апошнія 50 год у Беларусі. Звыш 70 тысяч манет удалося выявіць толькі за мінулае дваццацігоддзе.

Гэтыя цікавыя лічбы прыведзены ў рабоце беларускага нумізмата, кандыдата гістарычных навук В. Рабіцкага. У выпушчанай нядаўна кнізе «Аб чым раскажваюць манеты» ён знаёміць з амаль дзюхтысячагадовай гісторыяй грашовага абарачэння на тэрыторыі Беларусі, з мэтай і значэннем нумізматыкі.

Даследчык заснаваў на базе сваёй асабістай калекцыі багацейшы нумізматычны кабінет пры Беларускай дзяржаўнай універсітэце. Многія з манет, аб якіх ён раскажвае ў кнізе, захоўваюцца ў вуню.

У імяці раздзелах кнігі разглядаецца мноства ўзораў грошай, пачынаючы з манет, якія праніклі на тэрыторыю нашай рэспублікі ў выніку гандлёвых сувязей усходнеўрапейскіх плямён з Рымскай імперыяй. Яны з'явіліся тут у канцы другога — пачатку трэцяга стагоддзяў нашай эры. Удалося выявіць амаль 2 000 антычных манет, у большасці рымскай чаканкі.

Асобны раздзел раскажвае аб савецкіх манетах. Тры чвэрці кнігі адведзены каталогу манет. Ён змяшчае 137 табліц з адлюстраваннем самых розных металічных грошай, пачынаючы з сярэбраных дзінараў Рымскай імперыі і канчаючы савецкімі манетами, прысвечанымі 50-гадоваму юбілею Савецкай улады. У работу ўвайшла аглядная карта ўсіх вядомых манетных скарбаў, знойдзеных на тэрыторыі Беларусі.

Г У М А Р

У запарку хлопчык звяртаецца да служыцеля:

— Скажыце, чаму ў жырафы такая доўгая шыя?

— Бацьшы, мой хлопчык, у жырафы галава так далёка размяшчана ад тулава, што такая шыя ёй проста неабходна.

Гэты змрочны жарт з'явіўся ў адной амерыканскай газеце.

Васьмігадовы хлопчык глядзіць па тэлевізару пахаванне нядаўняга памёршага пасля цяжкай хваробы былога прэзідэнта ЗША Эйзенгаўэра і пытае ў бацькі:

— Тата, а хто забіў гэтага?

Інструктар парашутнага спорту пытае ў курсанта:

— Што вы будзеце рабіць, калі парашут не раскрыецца, пасля таго, як вы тузанеце за кольца?

— Я буду думаць, што ёсць яшчэ сем секунд, каб навучыцца лётаць!

Размаўляюць дзве сяброўкі:

— Твой жаніх вельмі некультурны. Пакуль ты гаварыла з ім, ён пазяхнуў разоў пятнаццаць.

— Ён не пазяхаў, а спрабаваў мне адказаць.

У вагон пезда на поўным хадзе ўскоквае малоды чалавек з невялікім чамаданам і ў зняможэ садзіцца на падлогу.

— Не тая цяпер моладзь, — уздыхае пажылы пасажыр. — Памятаю, у яго гады я бег за кур'ерскім цэлых паўкіламетра з чашкай кавы ў руцэ і, дагнаўшы пезд, быў свежы, як кветачка.

— Вы не маеце рацыі, — запярэчыў, пераводзячы дух, малоды чалавек. — Я спазніўся на гэты пезд яшчэ ўчора вечарам.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС: МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77.

ТЭЛЕФОНЫ: 6-19-31, 6-97-92, 6-18-88, 3-15-15.

МАЯ НАСТАЎНІЦА

Таня Сяргеева вучыцца ў 10-м класе першай Слонімскай школы. Дзяўчынка захапляецца літаратурай і сама піша апавяданні. Адно з іх мы прапануем сёння ўвазе нашых чытачоў.

Любімай настаўніцы Кацярыне Іванаўне БАРАНОўСКАЙ прысвячаю...

Кожную раніцу праходзіць яна каля майго дома. Невысокага росту, худзенькая, з разумнымі і добрымі вачыма, яна, на першы погляд, здаецца нічым не прыкметнай. Гэта настаўніца. Вось ужо некалькі гадоў вучыць яна мяне.

Не толькі мяне, зразумела. Есць у яе цэлы 10 «А». Гэта незвычайны клас. Многія настаўнікі кажуць, што за час сваёй работы ў школе яны ўпершыню сустракаюць такіх неспакойных вучняў.

Колькі клопатаў прынёс гэты клас маёй настаўніцы, колькі радасцей і колькі засмучэнняў прынёс яе сэрцу, і без таго параненаму жыццём.

Не жыццём... Яна і шчаслівая і няшчасная. Муж, два

сыны, работа па прызынанню. Здаецца, што яшчэ трэба? І раптам — смерць васемнаціцігадовага сына. Цяжка апісаць, як яна гэта перанесла. Доўга зажывала яе рана. Твар асунуўся, пацягнуўся, з'явіліся зморшчыны і сівізна ў валасах. Кожны дзень хадзіла яна на магільна сына, даглядала яе, садзіла і палівала кветкі.

Работа ў школе працягвалася. Дома яе чакалі цэлыя горы шывткаў, мноства кніг і, зразумела, бясконцыя хатнія справы.

Яна вельмі добрая, і ў класе яе ўсе любяць. На яе ўроках заўсёды пануе ажыўленне. Можа, гэтым вучні хочуць паказаць сваю любоў да яе, а можа, карыстаюцца яе шчодрой і непадрабнай дабрамай.

У класе для яе ўсе родныя. Яна непакойца за кожнага, кожнаму стараецца чым-небудзь дапамагчы, навучыць.

Класныя гадзіны, сходы, культпаходы, падрыхтоўка да вечароў — гэта таксама ляжыць на яе плячах. І гэтыя плечы ўсё вытрымліваюць. Песы на школьнай сцэне таксама з'яўляюцца пад яе

кіраўніцтвам і праходзяць не без поспеху.

А як яна ўмее раскажваць! З якой любоўю гаворыць яна аб сваім краі, аб яго пісьменніках, аб яго літаратуры. Вочы яе пры гэтым свецяцца цёплым і любоўю, а сама яна нібы робіцца маладзейшай. Здаецца, слухаў бы яе бясконца.

У школе яна працуе даўно. Многія яе вучні сталі ўрачамі, настаўнікамі, інжынерамі. Ніхто яе не забывае. Аб гэтым гавораць пісьмы і паштоўкі, якія яна атрымлівае штодзённа.

Вясной 1968 года ёй прысвоілі званне заслужанай настаўніцы БССР. Гэта было вялікай радасцю не толькі для яе, але і для нас, яе вучняў.

Настаўнік... Гэта маленькае слова значыць вельмі многа. Настаўніца па праву можна назваць чараўніком. Ці не ён адкрывае нам вочы на свет цудоўнага і непаўторнага, ці не ён робіць з простых і неспакойных хлопчыкаў і дзяўчынак вядомых людзей, будаўнікоў новага жыцця?

Таня СЯРГЕЕВА.

Бярозавы гай.

Фотаэцюд Я. КОСЦІНА.